

Луканың хош хабары

Гириш

Бу китап Лука атлы лукман тарапындан язылды. Ол Иса иман эден илкинжи адамларың бириди. Лука Исаның дурмушының, гөркезен гудратларының, вагызларының шаяды болан адамларың гүрүңлерини ыхлас билен йыгнап, ики китап: Луканың хош хабары ве Ресулларың ишлери атлы китаплары язды.

Лука Хош Хабар китабыны Иса Месихиң Халасгәрдиги барадакы хабары хеммелере мәлим этмек максады билен язар. Бу Халасгәр гадымыетдәки пыгамберлер аркалы Худай тарапындан вада берлипди. Лука бу Хош Хабарың диңе бир уруг я-да халк үчин дәл-де, тутуш адамзат үчиндигини гайта-гайта ныгтаяр. Ол гарыплар ве аяллар ялы көп кемсидилмелере

ве зулума дучар болянлар барада Иса Месихиң хоссарлык билен алада эдендигини беян эдйәр. Лука Иса Месихиң Өзи барада айданларыны мысал гетирип, шуны язар: *«Реббиң рухы үстүмдедир. Гарыплара Хош Хабары билдирмегим үчин, Ол Мени сечип-сайлады... зулум астындакылары азатлыга чыкармага, Реббиң мерхемет йылыны жар этмәге Мени иберди»*. (Лук 4:18.)

Лука Худайың сөйгүси, Мукадес Рух, дога-дилегин гүйжи барада көп язар. Ол өз китабында Исаның көп тымсалларыны айдып берйәр. Бу тымсаллар адаты дурмуша эасланып, Худайың Шалыгы барада, бу Шалыгың раяты болмак үчин нәме этмелидигини оқыжа сада дилде дүшүндирийәр.

Мазмуны

Гириш.....	1:1-4
Хяя пыгамберин ве Иса Месихиң догулмагы, оларың чагалыгы.....	1:5–2:52
Иса Месихиң сыналмагы ве чүмдүрилмеги.....	3:1–4:13
Иса Месихиң Желиледе гөркезен гудратлары ве вагызлары.....	4:14–9:50
Иса Иерусалиме уграяр.....	9:51–19:27
Иерусалиме дабаралы гириш ве соң болан вакалар.....	19:28–23:56
Реббиң дирелиши, шәгиртлерине гөрүнмеги ве гөге алынмагы.....	24:1-53

1-нжи бап

Сөзбашы

¹Хорматлы Теофил! Энчеме адамлар арамызда болуп гечен вакаларың тарыхыны язмага гиришдилер. ²Шол вакалары бизе илкибашдан гөзлери билен гөрөн шаятлар ве Худайың Хош Хабарының хызматчылары етирди. ³Шонуң үчин, эй, гадырлы Теофил, мениң өзүм хем болуп гечен вакаларың аныгына етип, саңа хеммесини жикме-жик язмагай йүрегиме дүвдүм. ⁴Инди сен өзүңе өвредилен затларың хакыкатдыгына гөз етирерсиң.

Чүмдүрижи Яхяның догулжагы өңүндөн айдылар

⁵Яхудья патышасы Хиродың дөврүндө Зекаря атлы бир руханы барды. Ол Абыяның руханылар топарындан-ды, онуң аялы Элизабет хем Харуның неслинденди. ⁶Бу эр-аялың икиси-де Худайың өңүндө догручыл адамлар болуп, олар Реббин эхли буйрукларыдыр парзларыны биркемсиз бержай эдердилер. ⁷Эмма Элизабетин өнелгесиздигине гөрә, оларың перзенди ёкды. Оларың икиси-де эййэм гаррылык яшына етипди.

⁸Бир гүн Зекаря өз топарының нобатчылык гезегинде, Худайың хузурында руханылык хызматыны бержай эйдәрди. ⁹Шонда руханылык адаты боюнча, якымлы ыслы түтетги түтетмек үчин, Реббин ыбадатханасына гирмек онуң бижесине дүшди. ¹⁰Түтетги түтетмели пурсады гелди, эхли жемагат дашарда Худая дога окап дурды.

¹¹Шол вагт түтетги сыпасының сагында дуран Реббин бир перишдеси Зекаря гөрүнди. ¹²Зекаря оны гөрүп, өзүни йитирди, оны горкы гаплады. ¹³Эмма перишде оңа шейле дийди: «Эй, Зекаря, горкма, себәби сениң Худайдан эден дилегиң кабул болды. Аялың Элизабет саңа бир огул догруп берер, сен онуң адына Яхя дакарысың. ¹⁴Бу саңа улы шатлык гетирер, онуң догланына көп адамлар шатланар. ¹⁵Чүнки ол Реббин назарында бейик болар. Ол хич хачан агзына шерап ве ичги алмаз. Ол хениз энесиниң гөвресиндекә, Мукаддес Рухдан долар. ¹⁶Ол ысрайыл халкындан көп адамы өзлериниң Худайы Реббе тарап өврер. ¹⁷Ол аталары огуллары билен ярашдырмак, боюн эгмезеклери догруларың дүшүнжесине гөнүкдирмек үчин, Ылясың рухундан ве гудратындан долар, Реб Иса Месихиң^а өңүндөн йөрәр. Ол Реббин гөвнүндөн туржак халкы тайярлар». ¹⁸Зекаря перишдә: «Мен муны нәхили билейин? Мен бир гарры адам, аялым-да гаррылык яшына етен» дийди. ¹⁹Перишде оңа: «Мен – Худайың хузурында дурян Жебрайыл. Мен сениң билен геплешип, саңа бу Хош Хабары говшурмак үчин иберилдим. ²⁰Сен мениң белленен вагтда амала ашжак сөзлериме ынанмадың. Шонуң үчин хем сениң дилиң тутулып, шу затларың амала ашжак гүнүне ченли гепләп билмерсиң» дийип жогап берди. ²¹Шол вагт Зекаря гарашып дуран халк онуң ыбадатханада эглененине гең галды. ²²Зекаря дашары чыканда, олар билен геплешип билмеди.

^а **1:17 Месих** – еврейлер бу сөзи Худай тарапындан вада берлен Патыша бабатында уланардылар. Сөзлүге серет.

Шонда олар ыбадатханада онуң бир гөрнүш гөрөндигине гөз етирдилер, себәби Зекаря оларга үм билен ышарат эдйәрди, эмма гөплешип билмейәрди.

²³Хызмат этмели вагты тамамланансоң, Зекаря өйүне гайтды. ²⁴Арадан көп вагт гечмәнкә, онуң аялы Элизабет гөврели болды. Ол бәш айлап хич ере чыкмады, өйүндә болды. ²⁵Ол: «Муны мениң үчин эден Ребдир. Инди Ол маңа назар салып, ил арасындакы утанжымдан дындарды» диййәрди.

Исаның догулжагы өңүндә айдылар

²⁶Элизабетин гөврелигинин алтынжы айында Худай Жебрайыл перишдәни Желиләнниң Насыра шәхерине, ²⁷Давудың неслиндән Юсуп атлы адамың адаглысы болан бир бой гызың янына иберди. Ол гызың ады Меръемди. ²⁸Перишдә онуң янына гелип: «Салам, эй, ялканан гыз! Реб сениң билендир! ^a» дийди. ²⁹Меръем бу сөзләрә өр-гөкдән гелип, бу саламың нәме аңладяндыгыны билжек болуп пикире батды. ³⁰Перишдә оңа йүзленип: «Горкма, Меръем, сен Худайың назарында мерхемет тапдың. ³¹Сен гөврели болуп, бир Огул догарарсың. Онуң адына Иса дакарсың. ³²Ол бейик болар, Оңа Бейик Худайың Оглы ^b дийлер. Таңры Худай Оңа атасы Давудың тагтыны берер. ³³Ол Якубың неслинин үстүндән эбедилик шалык сүрер, патышалыгының соңы болмаз» дийди. ³⁴Меръем перишдә: «Бу нәхили болар? Мен хениз дурмуша чыкамок ахыры» дийди. ³⁵Периш-

дә оңа: «Мукаддес Рух сениң үстүне инер, Бейик Худайың гудраты сениң үстүне көлеге салар. Шонуң үчин хем догулжак чага Мукаддес сайылар, Оңа Худайың Оглы дийлер. ³⁶Анха, сениң гарындашың Элизабетин хем гаррыдыгына гарамаздан, гөвресиндә чага бар. Өнелгесиз дийилиән бу аял эййәм алты ай бәри гөврелидир. ³⁷Чүнки Худайың янында мүмкин дәл зат ёкдур» дийип жогап берди. ³⁸Меръем: «Мен Реббин гырнагыдырын. Гой, маңа сениң айдышың ялы болсун» дийди. Онсоң перишдә онуң янындан гитди.

Меръем Элизабетин янына гидйәр

³⁹Шол гүнләрде Меръем ёл шайыны тутуп, гыссанмач Яхудияның даглык үлкесиндәки бир шәхерә гитди. ⁴⁰Ол ердә Зекаряның өйүне барып, Элизабетә салам берди. ⁴¹Меръемин саламыны эшиден бадына, гөвресиндәки чага гымылдап, Элизабет Мукаддес Рухдан долды. ⁴²Ол батлы гыгырып: «Сен аяллар арасында ялканансың, гөврәндәки чага хем ялканандыр! ⁴³Реббимин энеси мениң яныма гелер ялы, мен нәдип бейлә ялкандымкам? ⁴⁴Саламың гулагыма гелип етен бадына, гөврәндәки чага бегенчдән яңа гымылдады. ⁴⁵Реббин айданларының амала ашжакдыгына иман эден аял багтлыдыр!» дийди.

Меръемин айдымы

- ⁴⁶Меръем шейлә дийди:
«Жаным Ребби бейгелдйәр,
⁴⁷рухум Халасгәрим Худая
шатланяра.

^a 1:28 Кәбир голязмаларда *Сен аяллар арасында багтлысың!* диен жүмлә хем бар.

^b 1:32 *Худайың Оглы* – Көнә Әхтдә бу ат патышалар үчин уланыларды. Тәзә Әхтдә болса бу ат Худай тарапындан сайланып-сечилән диймеги аңладяра. Сөзлүге серет.

⁴⁸ Ол мен песпэл гырнагына
назарын салды.

Мундан бейлэк эхли несиллер
маңа багтлы диерлер.

⁴⁹ Гудратыгүйчли мениң үчин
бейик ишлер этди.

Онуң ады мукаддесдир.

⁵⁰ Ол несиллербойы Өзүнден
горкянлара мерхемерт эдер.

⁵¹ Ол гүйжи билен бейик ишлери
амала ашырды,
өвүнжеңлери оларың эхли
ички пикирлери билен
даргатды.

⁵² Хөкүмдарлары тагтындан
дүшүрүп,
песпэл адамлары бейгелтди.

⁵³ Ачлары нэз-ныгматдан дойруп,
байлары болса бош гайтарды.

⁵⁴⁻⁵⁵ Аталарымыза сөз берши ялы,
Ыбрайым билен онуң неслине
рехимдарлык этмеги хич
унутман,

гулы Ысрайыла ярдам этди».

⁵⁶ Меръем Элизабетинң өйүндө үч
ая голай болуп, соң өйүне гайтды.

Чүмдүрижи Яхя догуля

⁵⁷ Элизабетинң айы-гүни долуп, бир
огул догурды. ⁵⁸ Гоңшуларыдыр до-
ган-гарындашлары Реббинң оңа бе-
йик мерхемерт эдендигини эшидип,
онуң билен шатландылар. ⁵⁹ Секи-
зинжи гүн чаганы сүннет этмәге гел-
дилер. Оңа какасы Зекарянның ады-
ны дакжак болдулар. ⁶⁰ Эмма эжеси
муңа гаршы болуп: «Ёк, онуң ады
Яхя болмалыдыр» дийди. ⁶¹ Олар оңа:
«Сениң гарындашларыңың арасын-
да Яхя атлысы ёк ахыры» дийди-
лер. ⁶² Онсоң олар чаганың какасына
үм билен дүшүндирип, онуң адына
нәме дакмакчыдыгыны сорадылар.

⁶³ Зекаря хем язар ялы бир тагтажык
тапып, оңа «Ады Яхя» дийип язды.
Хеммелер хайран галды. ⁶⁴ Шол вагт
Зекарянның дили ачылып, Худая өв-
ги айдып, геплемәге башлады. ⁶⁵ Гоң-
шуларың хеммесини горкы гаплады.
Яхудыя даглыгының эхли еринде
бу болан вакаларың барысы хакда
гүррүң эдилди. ⁶⁶ Муны эшиденле-
риң бары бу затлар хакда ой-пики-
ре батып: «Бу чага ким боларка?»
дийишйәрди. Чүнки Реббинң гүйжи
онуң биленди.

Зекарянның пыгамберлиги

⁶⁷ Чаганың какасы Зекаря Мукад-
дес Рухдан долуп, шейле пыгамбер-
лик этди:

⁶⁸ «Ысрайылың Худайы Реббе
өвгүлер болсун!

Чүнки Ол Өз халкына
назарын салып, халас этди.

⁶⁹⁻⁷¹ Өңки заманда
мукаддес пыгамберлер
аркалы сөз берши ялы,
душманларымыздан бизи халас
этмәге,
йигренйәнлериң эхлисинден
дындармага,
Ол бизиң үчин Өз гулы
Давудың неслинден
бир гүйчли Халасгәр
чыкарды.

⁷² Ол муны аталарымыза
рехимдарлык этмек үчин,
Өз мукаддес әхтини ятда
сакламак үчин этди.

⁷³ Атамыз Ыбрайыма ант ичип,
шейле сөз берди:

⁷⁴⁻⁷⁵ Душманларымызың элинден
бизи халас этмәге,
өмрүмиз бойы хузурунда
горкусыз,

мукаддеслик хем догрулык
билен
гулдук этмәге мүмкинчилик
берди.

⁷⁶ Эй, балам, сен хем Бейик
Худайың пыгамбери диен
ады аларсың!

Реббе ёл тайярламак үчин,
Онуң өңүнден йөрәрсиз.

⁷⁷ Гүнәлериниң багышланмагы
аркалы
оларың халас болжакдыгыны
Онуң халкына мәлим эдерсиз.

⁷⁸ Худайымыз мәхир-шепагатдан
долудыр:
Ол үстүмизе Гүн шөхлесини
дөкдүрер.

⁷⁹ Түмлүкде ве өлүм көлегесинде
отуранлара нур сачылар,
аякларымыз паракатлык
ёлуна гөнүкдирилер».

⁸⁰ Шундукда, чага өсйәрди ве рухы
тайдан гүйчленйәрди. Ол ысрайыл
халкына гөрүнмели гүнлерине чен-
ли чөлде яшады.

2-нжи бап

Иса догуляр
(Матта 1:18-25)

¹ Шол гүнлерде Рим императоры
Август тутуш империяда илат язу-
выны гечирмек барада перман чыкар-
ды. ² Бу илкинжи илат язувы болуп,
ол Кириниусың Сирия хөкүмдарлык
эден дөврүнде гечирилди. ³ Илат язу-
вындан гечмек үчин, хер ким өз шә-
херине гитди.

⁴ Шейлеликде, Юсуп хем Жели-
ледәки Насыра шәхеринден чыкып,

Давудың Яхудыядакы Бейтуллахам
шәхерине гитди, себәби ол Давудың
уругындан болуп, онуң несLINE де-
гишлиди. ⁵ Юсуп язылмак үчин ол
ере гөврели адаглысы Меръеми хем
алып гитди. ⁶⁻⁷ Олар Бейтуллахамда-
калар, Меръемиң айы-гүни долуп,
новбахар оглуны догурды. Меръем
Оны гундага долады-да, бир ахыр-
да ятырды, себәби олар мыхманха-
надан ер тапмандылар.

Чопанлар ве перишделер

⁸ Шол гиже Бейтуллахамың гола-
йында кәбир чопанлар сүрүлерини го-
раярдылар. ⁹ Бирденкә оларың өңүнде
Реббиз бир перишдеси пейда болды ве
Реббиз ялкымы даш-төвереги ягтыл-
ды. Чопанлар гаты горкдулар. ¹⁰ Пе-
ришде олар: «Горкман! Мен сизе әх-
ли халкы бегендиржек шатлыклы Хош
Хабары ыглан эдйәрин: ¹¹ Шу гүн Да-
вудың шәхеринде сизиз үчин Халас-
гәр догулды. Ол Реббимиз Месихдир.
¹² Ине, бу сизе бир аламан болар: сиз
гундага долангы, ахырда ятан бир Ча-
ганы тапарсыңыз» дийди. ¹³ Бирденкә
перишде билен бирликде гөгүң сан-
сажаксыз гошуны гөрүнди. Олар Ху-
дайы өвүп шәхратландырдылар:

¹⁴ «Гөклер гөгүнде Худая шәхрат
болсун!

Худайдан мерхемент тапан
ердәки ынсанлара
парахатлык болсун! ^a»
диййәрдилер.

¹⁵ Перишделер чопанларың янын-
дан айрылып, гөге гөтериленлерин-
де, чопанлар бири-бирлерине: «Йө-
рүң, Бейтуллахама гиделиң. Реббиз

^a 2:14 Худайдан... паракатлык болсун! – бу жүмле кәбир голязмаларда *Ер йүзүнде паракатлык, ынсанлар арасында хошиетлилик болсун!* дийип душ гелиәр.

бизе аян эден бу вакасыны гөрелиң» дийишдилер.

¹⁶Шейлеликте, олар гыссанмач гидип, Меръеми, Юсубы ве ахырда ятан чаганы тапдылар. ¹⁷Олар Исаны гөрелеринде, бу чага хакда эшиденлерини олар гүррүң бердилер. ¹⁸Чопанларың гүррүңлерини эшиденле-риң бары хайран галды. ¹⁹Меръем болса бу затларың бары хакда чуң-чур пикире батып, олары йүрегинде сакляарды. ²⁰Чопанлар хемме гөрүп-эшиденлериниң өзлерине айдылышы ялы боландыгы үчин, Худайы шөхратландырдылар, өвгүлер айдып, ызларына доландылар.

Шимгон ве Ханна Иса хакда пыгамберлик эдйәрлер

²¹Секизинжи гүн чаганы сүннетле-мели боланда, Онуң адына Иса дак-дылар. Бу Онуң энесиниң гөвресинде галмаздан өң, перишдэниң Оңа берен адыды. ²²Мусаның кануны бо-юнча гечирилийән тэмизлениш дөп-дессурларың бержай эдилмели дөв-ри етип геленде, Юсуп билен Меръ-ем Иерусалиме гитдилер. Олар Исаны Реббе багыш этмек үчин, Оны хем янларына алдылар. ²³Канунда: «Ил-кинжи доглан хер бир эркек гөбекли Реббе багыш эдилмели» дийип язы-ландыр. ²⁴Олар Канунда язылышы ялы, ики гумрыны я-да кепдерини хем гурбанлык хөкмүнде хөдүр эт-мелидилер.

²⁵Шол вагт Иерусалимде Шимгон атлы бир догручыл ве таква адам яша-арды. Ол ысрайыл халкының азат эдилмегине гарашярды, Мукаддес Рух онуң үстүндеди. ²⁶Оңа Реббич

Месихини гөрмезден өң өлмежек-диги Мукаддес Рух тарапындан аян болупды. ²⁷Симун Мукаддес Рухуң угрукдырмагы билен ыбадатхананың ховлусына гелди. Исаның эне-атасы Төвратда язылан адаты бержай этмек үчин, Чаганы ичери саланларында, ²⁸Симун Оны гужагына алып, Ху-дая алкыш окап, шейле дийди: ²⁹«Я Реб, Өз берен сөзүңе гөрә, инди гулуң аркайын амананың табшырып би-лер. ³⁰⁻³¹Ине, Сениң әхли халкларың өңүнде тайярлан Халасгәриңи гөзүм билен гөрдүм. ³²Кесеки миллетле-ре аянлык бержек, халкың ысрайы-лы шөхратландыржак нуры гөрдүм».

³³Чага барада айдылян сөзлере онуң эне-атасы хайран галды. ³⁴Шимгон олар ак пата берип, энеси Меръ-ме: «Бу чага Худай тарапындан бер-лен аламан болуп, ынсанлар оңа гар-шы чыкарлар. Ол себәпли Ысрайылда көп адамлар хеләк болар, көп адамлар болса ялканар. ³⁵Шонда энчеме йү-реклерин сырлы пикирлери аян бо-лар. Сениң калбыңа хем хасрат йи-ти гылыч кимин санжылар» дийди.

³⁶⁻³⁷Ол ерде сегсен дөрт йылдан бә-ри дул яшаян Ханна атлы гарры пы-гамбер аял хем барды. Ол ашер ти-ресинден Пануелиң гызыды. Ол дур-муша чыкандан соңра әри билен еди йыл яшашып, дул галыпды. Бу аял хемише ыбадатхананың ховлусында болуп, агыз бекләп, дога окап, гиже-гүндиз Худая ыбадат эдйәрди. ³⁸Хан-на хем эдил шол пурсат гелип, Реббе өвги айдып, Иерусалимиң халас бол-магына гарашянларың барына бу Ча-га хакда гүррүң берди. ³⁹Юсуп билен Меръем Мусаның кануны боюнча

эхли зады бержай эденлеринден соңра, Желилә, өзлериниң Насыра шәхерине доландылар. ⁴⁰Чага улалып, гүйчде ве акылдарлыкда өсйәрди. Худайың мерхементи Онуң үстүндеди.

Иса дин мугаллымлары билен

⁴¹Исаның эне-атасы хер йыл Песах байрамында Иерусалиме гидйәрдилер. ⁴²Иса он ики яшына етенде, олар байрамчылык адаты боюнча ене Иерусалиме гитдилер. ⁴³Байрамчылык гутарандан соң, олар өйлерине доландылар. Етгинжек Иса болса Иерусалимде галды, эмма Онуң эне-атасының мундан хабары ёкды. ⁴⁴Олар Оны ёлагчыларың арасындадыр өйдүп, бир гүнлүк ёлы гечдилер. Онсоң Оны доган-гарындашларының, дост-ярларының арасындан гөзлөп башладылар. ⁴⁵Оны гөзлөп тапмансоңлар, ызларына Иерусалиме доландылар. ⁴⁶Үч гүнден соң, Оны ыбадатхананың ховлусындан тапдылар. Ол дин мугаллымларының арасында отурып, олары диңлөп, сораглар берйәрди. ⁴⁷Исаны диңлейәнлерин бары Онуң пайхасына, берйән жогапларына хайран галярдылар. ⁴⁸Эне-атасы Оны гөрөнлеринде гең галдылар. Эжеси Оңа: «Оглум! Нәме үчин бейтдиң? Какаң икимиз гаты гайгы эдип, Сени гөзледик» дийди. ⁴⁹Иса олара: «Мени нәме үчин гөзледиңиз? Сиз Мениң Атамың өйүнде болмалыдыгымы билмейәрдиңизми?» дийди. ⁵⁰Эмма олар Онуң нәме дийжек боландыгына дүшүнмедилер. ⁵¹Онсоң Иса эне-атасы билен Насыра гайтды, оларың сөзүне гулак асды. Эмма Онуң эжеси бу гүррүңлерин эхлисини

йүрегинде саклаярды. ⁵²Иса акылдарлыкда, бойда өсүп, Худайың хем адамларың мэхрини газанярды.

3-нжи бап

Яхя чүмдүрижсиниң вагзы

(*Матта 3:1-12; Марк 1:1-8;*

Ёханна 1:19-28)

¹Рим императоры Тиберейиң хөкүмдарлыгының он бәшинжи йылында, Понтий Пилат Яхудыяның хәкими дөврүнде Хирод – Желиләни, онуң доганы Филип – Итурея билен Трахонитис веляятыны, Лисанияс-да Абилини доландырярды. ²Ханан билен Каяфа хем баш руханыды. Шонда Зекаряның оглы Яхя Худайың сөзи аян болды. Ол чөлде яшаярды. ³Яхя Иордан дерясының төверегиндәки эхли ерлере айланып, адамлара гүнәлериниң багышланмагы үчин тоба эдип, сува чүмдүрилмеклерини вагыз эдйәрди. ⁴Ишая пыгамбер бу барада өз китабында шейле языпды:

«Чөлде бир сес гыгыряр:

„Ревбе ёл тайынлаң!

Онуң ёдаларыны дүзлән!

⁵Эхли дерелер долдурылар,

эхли даг-депелер песелдилер,

эгрем-буграм ёллар догруланар,

бүдүр-сүдүр ёдалар текизленер.

⁶Шонда эхли ынсанлар Худайың

халас эдишини гөрерлер“».

⁷Бир улы мәхелле сува чүмдүрилмек үчин, Яхяның янына гелди. Яхя олара шейле йүзленди: «Эй, алахөврөнлер несли! Гелжек газадан гачып гутулып билерис өйдйәңизми?» ⁸Мундан бейләк эден тобаңыза мынасып миве берин. Өз-өзүңизе: „Бициң атамыз

Ыбрайымдыр“ дийип айтмагы хыялыңызга хем гетирмәң. Мен сизе шуны айдайын: Худай Ыбрайым үчин шу дашлардан хем перзент ярадып бил-йәндир. ⁹Ине, палта эййәм агачларың дүйбүнде ятыр: оңат миве бермейән хер бир агач чапылып, ода ташланар».

¹⁰Халк ондан: «Эйсем, биз нәме этмели?» дийип сорады. ¹¹Ол: «Ики көйнекли бирини көйнексизе берсин. Иймити болан хем шонуң ялы этсин» дийип жогап берди. ¹²Салгытчылар-да чүмдүрилмек үчин онуң янына гелип: «Мугаллым, биз нәме этмели?» дийип сорадылар. ¹³Яхя олар: «Өзүңизе буйруландан артык алмаң» дийди. ¹⁴Онсоң эсгерлер-де: «Биз нәме этмели?» дийип сорадылар. Олар: «Хич кимден зорлук билен пул алман, нәхак ере төхмет атмаң, өз хақыңызга кайыл болуң» дийди.

¹⁵Халк Месихе умыт билен гарашарды ве хеммелер Яхя хакда йүреклеринде: «Яхя шол Месих болаймасын?» дийип ойланырды. ¹⁶Яхя олар: «Мен сизи сува чүмдүрйәрин, эмма менден хас гүйчли Бири гелер, мен хатда Онуң чарыгының багыны чөзмәге-де мынасып дәлдириң. Ол сизи Мукаддес Руха хем-де ода чүмдүрер. ¹⁷Онуң харман совурян чаршагы элиндедир. Ол харман ерини сүпүрп, бугдайы аммарына үйшүрер, саманы болса сөнмез отда якар» дийди. ¹⁸Ол башга-да көп өвүт-үндев эдип, халка Хош Хабары вагыз эдйәрди.

¹⁹Эмма баш хәким Хирод өз доганының аялы Хиродия өйленени үчин ве башга-да көп эрбет ишлери эдени үчин, Яхяның кәйинжине сезвар болды. ²⁰Ол Яхяны зындана салмак

билен өңки эден әхли писликлери-ниң үстүне ене бир пислик гошды.

Иса сува чүмдүрилйәр

(Матта 3:13-17; Марк 1:9-11)

²¹Әхли халк сува чүмдүрилип чыкарыландан соң, Иса-да чүмдүрилип чыкарылды. Ол Худая дога эдйәркә, гөклер ачылып, ²²Мукаддес Рух кепдери гөрнүшде Онуң үстүне инди. Гөкден: «Сен Мениң сөвер Оглумсың. Мен Сенден көп разыдырын» диен оваз гелди.

Исаның несил дарагты

(Матта 1:1-17)

²³Иса Өз хызматына башлан вагты отуз яшларындады. Ол Юсубың оглы хасапланярды. Юсуп Элийиң оглы, ²⁴Элий Маттадын, Маттат Леви-ниң, Леви Мелкиниң, Мелки Яннайың, Яннай Юсубың, ²⁵Юсуп Маттатяның, Маттатя Амосың, Амос Нахумың, Нахум Эслиниң, Эсли Нагайың, ²⁶Нагай Махадың, Махат Маттатяның, Маттатя Шимийиң, Шимий Ёсехиң, Ёсех Ёданың, ²⁷Ёда Ёхананың, Ёханан Ресаның, Реса Зерубабылың, Зерубабыл Шеялтыелиң, Шеялтыел Нериниң, ²⁸Нери Мелкиниң, Мелки Аддының, Адды Косамың, Косам Элмадамың, Элмадам Эриң, ²⁹Эр Ешуваның, Ешува Элигезериң, Элигезер Ёрымың, Ёрым Маттагың, Маттат Левиңиң, ³⁰Леви Шимгоның, Шимгон Яхуданың, Яхуда Юсубың, Юсуп Ёнамың, Ёнам Элжымың, ³¹Элжым Мелеяның, Мелея Меннаның, Менна Маттаганың, Маттата Натаның, Натан Давудың, ³²Давут Йышайың, Йышай Обедиң, Обет Бовазың, Боваз Саланың^а, Сала Нахшоңың,

^а 3:32 Сала – бу ат Көне Әхтде Салмон дийип душ гелийәр.

³³Нахшон Эминадабың, Эминадап Адмының, Адмын Арнының, Арны Хесроның, Хесрон Пересин, Перес Якуданың, ³⁴Яхудыя Якубың, Якуп Ысхагың, Ысхак Ыбрайымың, Ыбрайым Тераның, Тера Нахорың, ³⁵Нахор Серугың, Серук Регувың, Регув Пелегин, Пелек Эбериң, Эбер Шеланың, ³⁶Шела Кейнаның, Кейнан Арпакшадын, Арпакшат Самың, Сам Нухуң, Нух Лемегин, ³⁷Лемек Метушеланың, Метушела Ханогың, Ханок Ередин, Ерет Махалалелиң, Махалалел Кейнаның, ³⁸Кейнан Эношың, Энош Шисин, Шис Адамың оглуды, Адам болса Худайың оглуды.

4-нжи бап

Иса сыналяр

(*Матта 4:1-17; Марк 1:12-15*)

¹Иса Мукаддес Рухдан долуп, Иордан дерясындан ызына доланды. Мукаддес Рух Оны чөле алып гитди. ²Иса ол ерде кырк гүнлөп иблис тарапындан сынага салынды. Шол гүнлериң довамьнда Ол хич зат иймеди, кырк гүнден соң болса ажыкды.

³Иблис Оңа: «Эгер Сен Худайың Оглы болсаң, бу дашың чөреге өврүлмегини буюр» дийди. ⁴Иса: «„Ынсан дине чөрек билен яшамаяр“ дийип язылгыдыр» дийип жогап берди.

⁵Соңра иблис Исаны бир белент ере чыкарып, Оңа дүнйәнің әхли шалыкларыны гөркезди. ⁶Иблис Иса: «Мен буларың әхлисиниң хөкүмдарлыгыны ве шан-шөхратыны Саңа берейин. Булар маңа берилди, мен хем оны исләниме берип билйәрин. ⁷Шо-

нуң үчин Сен маңа сежде этсен, буларың бары Сениңки болар» дийди.

⁸Иса оңа: «„Худайыңыз Реббе сежде эдин, дине Оңа гуллуқ эдин“ дийип хем язылгыдыр^а» дийип жогап берди.

⁹Соңра иблис Исаны Иерусалиме гетирди. Оны ыбадатхананың чүр депесине чыкарып: «Эгер Сен Худайың Оглы болсаң, Өзүңи шу ерден ашак окла. ¹⁰⁻¹¹Чүнки шейле язылгыдыр:

„Сени берк горамак үчин,
Ол перишделерине Сен
бабатда эвр эдер.

Аягың даша бүдремез ялы,
олар Сени эллеринде
гөтерер“» дийди.

¹²Иса оңа: «„Худайыңыз Ребби сынамаң“ дийип хем язылгыдыр» дийип жогап берди.

¹³Иблис Исаны сынагларың хеммесинден гечирип гутарандан соң, аматлы пурсат гелйәнчә, Онуң янындан гитди. ¹⁴Иса Мукаддес Рухуң гүйжи билен Желилә доланып гелди. Ол хакдакы гүррүңлер этрабың чар тарапына яйрады. ¹⁵Ол яхудыларың синагаларында халка өвретмәге башлады, хеммелер Оңа өвги айдярдылар.

Насырада Исаны рет эдйәрлер

(*Матта 13:53-58; Марк 6:1-6*)

¹⁶Бир гүн Иса Өз догдук меканы болан Насыра гитди. Ол Сабат гүни адатдакы ялы синагога барып, Мукаддес Язгылардан окамак үчин еринден турды. ¹⁷Оңа Ишая пыгамберин китабыны бердилер. Ол хем китабы ачып, шу сөзлериң язылан ерини тапды:

^а 4:8 Кәбир голязмаларда *Ёк бол, шейтан!* диен жүмле хем бар.

18-19 «Реббиң рухы үстүмдедир.

Гарыплара Хош Хабары
билдирмегим үчин,
Ол Мени сечип-сайлады;
туссаглара азатлыгы,
көрлере гөзүниң

ачылжакдыгыны ыглан
этмәге^a Ол Мени иберди.

Зулум астындакылары
азатлыга чыкармага,
Реббиң мерхемент йылыны
жар этмәге Мени иберди».

²⁰Онсоң китабы япып, оны ызына – хызматкәре берди-де отурды. Синагогадакыларың барының гөзи Оңа дикилди. ²¹Иса олара: «Сизиң эшиден бу мукаддес язгыңыз шу гүн бержай болды» дийип, гүррүне башлады. ²²Хеммелер Исаны өвүп, Онун агзындан чыкан ажайып сөзлере хайран галып: «Бу Юсубың Оглы дәлми?» дийип сорадылар. ²³Иса олара: «Сизиң Маңа: „Эй, лукман, илки өзүңе шыпа бер!“ диен накылы айтжакдыгыңызы билип дурун. Сиз: „Капернаумда эден ишлериңи эшитдик. Олары шу ерде, Өз юрдунда-да бержай этдә“ диерсиңиз» дийди. ²⁴Ол ене шейле дийди: «Сизе догрусыны айдярын, хич бир пыгамбер өз юрдунда кабул эдилмейәр. ²⁵Сизе хакыкаты айдярын: Ылясың дөврүнде үч йыл алты айлап асмандан екеже дамжа-да ягыш дамман, әхли юрда әлхенч ачлык дүшенде, Ысрайылда көп дул аяллар барды. ²⁶Эмма Ыляс оларың хич бириниң янына иберилмән, диңе Сидондакы Сарепат шәхеринде болан бир кесеки дул аялың янына

иберилди. ²⁷Шейле хем, Эляша пыгамберин дөврүнде Ысрайылда дери кеселли көп адамлар барды. Эмма Эляша диңе сириялы кесеки Нагаманың янына иберилди ве ондан башга хич ким тәмиз болмады». ²⁸Бу сөзлери эшиденлеринде, синагогадакыларың бары гахар-газаба мүнди. ²⁹Олар аяга галып, Исаны шәхерден ковдулар. Насыра шәхери депеде ерлешйәрди. Олар Оны шол депәниң чүр башына чыкарып, ашак ташлажак болдулар. ³⁰Эмма Иса оларың арасындан гечип, ол ерден чыкып гайтды.

Иса арвах-жыны ковар

³¹Онсоң Иса Желиләниң Капернаум шәхерине гелип, Сабат гүни халка өвретмәге башлады. ³²Халк Онун таглыматына хайран галды, себәби Ол ыгтыярлылык билен геплейәрди. ³³Синагогада арвах-жын элән бир адам барды. Ол батлы сес билен гыгырып: ³⁴«Эй, насыралы Иса! Бизиң билен нәме ишиң бар? Бизи ёк этмәге гелдиңми? Мен Сениң кимдигиңи билйәрин, Сен Худайың Мукаддесисин» дийип гыгырды. ³⁵Иса арвах-жына кәйәп: «Сем бол! Бу адамдан чык!» дийип буйрук берди. Шонда арвах-жын ол адамы хеммелерин өңүнде ере йыкды-да, хич зыян етирмән, ондан чыкды. ³⁶Хеммелер хайран галып, бири-бирлерине: «Бу нәхили сөз? Ол ыгтыяр хем гудрат билен арвах-жынлара буйрук берйәр. Олар хем чыкярлар» дийишдилер. ³⁷Иса хакындакы хабар бу этрабың чар тарапына яйрады.

^a 4:18 Кәбир голязмаларда *дөвлән йүректери бежәрмәге* диен жүмле хем бар.

Иса көп хассалара шыпа берйәр

³⁸Иса синагогадан чыкып, Симуның өйүнә барды. Симуның гайыненесини гыздырып ятырды. Муңа Исадан көмек сорадылар. ³⁹Иса онуң башу-жунда дуруп, гыззырма кәеди велин, онуң гыззырмасы айрылды. Ол аял дессине еринден турды-да, олар хызмат этмәге башлады. ⁴⁰Гүн батанда, адамлар хер дүрли кеселлилери Исаның янына гетирдилер. Иса хем оларың хер бириниң үстүнә элини гоюп шыпа берди. ⁴¹Көпүсинден арвахжынлар: «Сен Худайың Оглуһың! ^a» дийип гыгырышып чыкярды. Эмма Иса олар кәйәп, геплемеклерине ёл бермейәрди, себәби олар Онуң Месихдигини билйәрдилер.

⁴²Эртеси гүн даң атанда, Иса өйден чыкып, бир чола ере гитди. Халк хем Онуң гөзлегине чыкды. Олар Исаны тапанларында, Оны өз янларында алып галмага дыржашдылар. ⁴³Иса олар: «Мен Худайың Шалыгының Хош Хабарыны бейлеки шәхерлерде-де вагыз этмели, хут шонуң үчин хем иберилдим» дийди. ⁴⁴Шейдип, Ол Яхудыяның ^b синагогаларында вагыз этмегини довам этдирди.

5-нжи бап

Исаның илкинжи шәгиртлери

(Матта 4:18-22; Марк 1:16-20)

¹Бир гүн Иса Гиннесарет көлүниң ⁶ кенарында вагыз эдйәркә, халк Худайың сөзүни диңлемек үчин, Онуң дашына үйшди. ²Шонда Иса көлүн

якасында дуран ики гайыгы гөрди. Балыкчылар гайыклардан дүшүп, торларыны ювуп дурдулар. ³Иса гайыкларың бирине мүнүп, гайыгың эеси Симундан кенардан бираз узаклашмагы хайыш этди. Онсоң Ол гайыкда отуран еринден халка өвретмәге дурды. ⁴Иса сөзүни тамамландан соң, Симуна: «Көлүң чуң ерине гидиң-де, балык тутмак үчин торларыңызы сува ташлаң» дийди. ⁵Симун Оңа: «Халыпа! Бүтин гиже жан этсек-де, хич зат тутуп билмедик, йөне Сениң сөзүң хатырасына торлары ене ташлайын» дийди. ⁶Муны айдылышы ялы эденлеринде, олар шейле бир көп балык тутдулар велин, торлары-да йыртылып башлады. ⁷Шоңа гөрә олар бейлеки гайыкдакы ёл-дашларының гелип көмеклешмеклери үчин, эллери булап ышарат этдилер. Олар гелип, ики гайыгы-да балыкдан долдурдылар. Гайыклар тас сува батыпды. ⁸Симун Петрус муны гөрөнде, Исаның аягына йыкылып: «Эй, Агам! Мениң янымдан айрыл, мен бир гүнәли адам!» дийди. ⁹Тутан балыкларының көпдүгине онуң өзи ве янындакыларың хем-меси хайран галды. ¹⁰Симуның ёл-дашлары Якуп билен Ёханна атлы Зебедейиң огуллары хем муңа хайран галдылар. Иса Симуна: «Горкма, сен мундан бейләк балык дерегине ынсанлары тутарсың» дийди. ¹¹Шейлеликде, олар гайыкларыны кенара чыкарып, бар зады ташлап, Онуң ызына дүшдүлер.

^a 4:41 Кәбир голязмаларда *Сен Месихиң!* диен сөзләр хем бар.

^b 4:44 *Яхудыяның* – кәбир голязмаларда *Желилениң*.

⁶ 5:1 *Гиннесарет көли* – бу Желиле көлүниң бейлеки ады.

Иса дери кеселлини сагалдыр*(Матта 8:1-4; Марк 1:40-45)*

¹²Иса шәхерлерин бириндекә, эл-хенч дери кеселине ёлуган бир адам Онуң янына гелди. Ол Исаны гөрөнде, дызына чөкүп, Оңа: «Эй, Агам! Эгер ислесең, мени бу кеселден тәмизләп билерсиң» дийип ялбарды.

¹³Иса хем элини узатды-да, оңа дегрип: «Ислейэрин, тәмиз бол!» дийди. Дери кесели ол адамдан шобада айрылды. ¹⁴Соңра Иса оңа: «Муны хич киме айтмагын. Йөне гит-де, рухана гөрүн ве дери кеселинден сапланандыгыңы хеммелере субут эдер ялы, Мусаның буйран садакасыны бер» дийип буюрды. ¹⁵Эмма Иса хакындакы хабарлар барха яйраярды. Исаны диңлемек ве кеселлерине шыпа тапмак үчин, Онуң янына улы мәхелле йыгнанярды. ¹⁶Иса болса көпленч еке Өзи чола ерлере гидип, Худая дога окаярды.

Иса бир ысмазы сагалдыр*(Матта 9:1-8; Марк 2:1-12)*

¹⁷Бир гүн Иса халка өвредип отырка, Желилэнин әхли обаларындан, Яхудыядыр Иерусалимден гелен фарисейлер билен Төврат мугаллымлары да шол ердедилер. Иса Реббин гудраты аркалы хассалара шыпа берйәрди. ¹⁸Шол вагт бирнәче адам бир ысмазы дүшеги билен гөтерип гетирди. Олар оны жайың ичине салып, Исаның өңүнде ятыржак болдулар. ¹⁹Эмма үйшен мәхелледен яңа оны ичери салмага ёл тапмансоңлар, жайың үстүне чыкып, үчеги сөкүп ачдылар. Онсоң ысмазы дүшеги билен үчекден саллап, Исаның өңүне дүшүрдилер. ²⁰Иса оларың иманыны гөрүп,

ысмаза: «Дост, сениң гүнәлерин өтүлди» дийди. ²¹Төврат мугаллымлары билен фарисейлер: «Худая дил етирйән бу адам ким? Гүнәлери еке-тәк Худайдан башга ким өтүп билер?» дийип, ичини геплетмәге башладылар. ²²Эмма Иса оларың нәме пикир эдйәндиклерини билип, олар: «Нәме үчин хыялыңызда бейле пикирлер эдйәрсиңиз? ²³Хайсыны айтмак аңсат: „Гүнәлерин өтүлди“ диймекми я-да: „Тур-да, йөрә“ диймек? ²⁴Эмма сиз Ынсан Оглуның ер йүзүнде гүнәлери өтмәге-де ыгтыярының бардыгыны билип гоюң» дийди. Онсоң Ол ысмаза: «Саңа диййэрин, тур, дүшегиңи ал-да, өйүңе гайт» дийди. ²⁵Ол хем хеммәнин гөзүниң алнында дессине еринден турды ве дүшегини йыгнады, Худайы шөхратландырып, өйүне гитди. ²⁶Әхли адамлар хайран галып, Худайы шөхратландырдылар. Олары горкы гаплап алды, олар: «Бу гүн шейле бир гең затлар гөрдүк» дийишдилер.

Иса Левини чагырар*(Матта 9:9-13; Марк 2:13-17)*

²⁷Шундан соң Иса дашары чыкканда, салгыт йыгнап отуран Левини гөрүп, оңа: «Мениң ызыма дүш!» дийди. ²⁸Ол хем еринден турды-да, әхли зады ташлап, Онуң ызына дүшди. ²⁹Леви өз өйүнде Иса үчин бир улы мейлис гурады. Сачагың башында олар билен биртопар салгытчылар ве башга-да көп адамлар нахар ийип отырдылар. ³⁰Фарисейлер билен Төврат мугаллымлары Онуң шәгиртлерине: «Нәме үчин салгытчылардыр гүнәкәрлер билен биле ийип-ичйәрсиңиз?» дийип хүңүрдешдилер. ³¹Иса олар: «Лукман сагла ра дәл-де, хассалара

герекдир. ³²Мен догрулары дәл-де, гүнәкәрлери тоба чагырмага гелдим» дийип жогап берди.

Агыз беклеме барада сораг
(Матта 9:14-17; Марк 2:18-22)

³³Олар Иса: «Яхяның шәгиртлери йыгы-йыгдан агыз бекләп, дога-дилег эдйәрлер, фарисейлериң шәгиртлери хем шейле, эмма Сениң шәгиртлериң ийип-ичип йөрлер» дийди. ³⁴Иса: «Тойда гиев достларының янындака, сиз онуң мыхманларына агыз бекледип билерсиңизми? ³⁵Эмма гиевиң олардан алынжак гүнлери гелер, шонда олар агыз бекләрлер» дийип жогап берди.

³⁶Иса олар шу тымсалы айдып берди: «Хич ким тәзе эшикден йыртып, көне эшиге яма салмаз. Бейтсе, тәзе эшик хем йыртылар, тәзе эшикден алнан яма-да көне эшиге гелишмез. ³⁷Хич ким тәзе шерабы көне мешиклере гуймаз. Ёгса тәзе шерап мешиклери бөвсүп, шерап ере дөкүлер, мешиклер-де заяланар. ³⁸Тәзе шерап тәзе мешиклере гуюлмалыдыр. ³⁹Хич ким көне шерабы иченден соң тәзәни күйсемез. „Көнеси оңат“ диер».

6-нжы бап

Сабат гүни барада гүррүң
(Матта 12:1-14; Марк 2:23–3:6)

¹Бир Сабат гүни ^б Иса бугдайлыгың арасындан гечип барялды. Онуң шәгиртлери бугдай башларыны ёлуп,

аяларында овуп иййәрдилер. ²Фарисейлериң кәбири олардан: «Нәме үчин Сабат гүни гадаган иши эдйәрсиңиз?» дийип сорады. ³Иса олар: «Давут билен янындакылар ач галанларында, сиз Давудың нәме эдендигини асла окамадыңызмы? ⁴Ол Худайың өйүне гирип, Хөдүр чөрөклерини алып ийди, янындакылар хем берди. Бу олар үчин гадаганды, дине руханылар ругсат берленди» дийди. ⁵Иса олар ене-де: «Ынсан Оглы хатда Сабат гүнүниң-де хөкүмдарыдыр» дийди.

⁶Башга бир Сабат гүни Иса синагога барып, халка өвретмәге дурды. Ол ерде саг эли шел ачан бир адам барды. ⁷Төврат мугаллымлары билен фарисейлер Исаны айыпламакчы болдулар. Сабат гүни хасса шыпа берермикә дийип, Оны аңтадылар. ⁸Иса оларың пикирлерини билип, эли шел ачан адама: «Ериңден тур-да, орта чык!» дийди. Ол хем еринден туруп, ортада дурды. ⁹Онсоң Иса олардан: «Сизе бир совалым бар: „Канун боюнча Сабат гүни ягшылык этмек догрумы я-да яманлык? Бириниң жаныны халас этмек догрумы я-да хеләк этмек?“» дийип сорады. ¹⁰Иса төверегиндәкилериң хеммесине гөз гездирип чыкды-да, яңкы адама: «Элиңи узат!» дийди. Ол хем элини узатды велин, эли долы сагалды. ¹¹Олар болса гахар-газаба мүнүп, Исаны нәме этмелидиги барада өз араларында маслахатлашмага башладылар.

^а **5:38** Кәбир голязмаларда *Шейдип, икиси хем абат сакланындыр* диен жүмле хем бар.

^б **6:1 Бир Сабат гүни** – кәбир голязмаларда *Песах байрамы геченден соң икинжи Сабат гүни*.

Иса он ики шәгирдини сайлаяр

(Матта 10:1-4; Марк 3:13-19)

¹²Шол гүнлерде Иса дога омамак үчин дага чыкды ве бүтин гижәни Худая дога омап гечирди. ¹³Гүн доганда, шәгиртлерини янына чагырды. Олардан он ики санысыны сайлап, олары ресуллыга белледи. Олар шулардыр: ¹⁴⁻¹⁶Симун (Иса оңа Петрус лакамыны берди), онуң доганы Андрыс, Якуп, Ёханна, Филип, Бартоломей, Матта, Томас, Алфейиң оглы Якуп, ватанчы Симун, Якубың оглы Яхудыя ве Иса хайынлык эден Юдас Искариот.

¹⁷Иса Өзүниң он ики шәгирди билен дагдан ашак дүшүп, бир текиз ерде дурды. Ол ерде Онуң башга-да энчеме шәгиртлери үйшүп, тутуш Яхудыядан, Иерусалимден, Сур билен Сидоның кенарякаларындан сансажаксыз адамлар гелипди. ¹⁸Олар Исаны диңлемәге ве кеселлерине шыпа тапмага гелипдилер. Арвахжынлардан эжир чекйәнлер-де шыпа тапярдылар. ¹⁹Әхли адамлар Иса эл дегиржек болуп дыржашярды, себәби Ондан чыкян гүйч оларың хеммесине шыпа берйәрди.

Багтлылар ве багтсызлар

(Матта 5:1-12)

²⁰Онсоң Иса шәгиртлерине назарыны дикип, шейле дийди:

«Эй, гарыплар, сиз багтлысыңыз, чүнки Худайың Шалыгы сизиңкидир!

²¹Эй, шу вагт ачлык чекйәнлер, сиз багтлысыңыз, чүнки доярсыңыз.

Шинди агляялар, сиз багтлысыңыз,

чүнки шатлыкдан гүлерсиңиз.

²²Ынсан Оглы себәпли адамлар сизи йигренип, араларындан кован вагты, сизе сөгүп, адыңызы гаралан вагты багтлысыңыз! ²³Шол гүн шатланың, бегенчден бөкжекләң, себәби гөклерде алжак сылагыңыз улудыр. Оларың ата-бабалары-да пыгамберлере шейле дарадылар.

²⁴Эмма вай халыңыза, эй, байлар!

Чүнки сиз эййәм теселлиңизи алансыңыз.

²⁵Вай халыңыза, эй, шу вагт доклар!

Чүнки сиз ачлык чекерсиңиз.

Вай халыңыза, эй, шу вагт гүлйәнлер!

Чүнки сиз яс тутуп агларсыңыз.

²⁶Әхли адамлар сизи тарыплан махалы вай халыңыза!

Чүнки ата-бабалары-да галп пыгамберлере шейле этдилер.

Душманларыңызы сөйүң

(Матта 5:38-48; 7:12а)

²⁷Эмма, эй, Мени диңлейәнлер, сизе шейле диййәрин: душманларыңызы сөйүң, өзүңизи йигренйәнлере ягшылык эдиң. ²⁸Өзүңизе гаргаянлар үчин ягшылык диләң, өзүңизи ынжадянлар үчин Худая дога омаң. ²⁹Бир янагыңа урана бейлеки янагыңы-да тут. Донуңы аландан көйнегиңи хем гайгырма. ³⁰Саңа дилег салана бер, өзүңден бир зат аландан ызына сорама. ³¹Адамларың өзүңизе нәме этмегини ислейән болсаңыз, сиз-де олара шейле эдиң. ³²Сиз өзүңизи сөййәнлери сөййән болсаңыз, мунуң билен нәме хормат газанярсыңыз? Гүнәкәрләр-де өзлерини сөййәнлери сөййәрлер ахырын. ³³Сиз өзүңизе ягшылык эдйәнлере ягшылык

эдйән болсаңыз, мунуң билен нәме хормат газанярсыңыз? Гүнәкәрлер-де шейле эдйәндирлер. ³⁴Ызына алмак тамасы билен карз берйән болсаңыз, мунуң билен нәме хормата мынасыпсыңыз? Гүнәкәрлер-де долы ызына алмак ниети билен гүнәкәрлере карз берйәндирлер. ³⁵Душманларыңыз сөйүң, ягшылык эдиң, ызына алмасыз карз бериң. Шонда сизиң сылагыңыз улы болуп, Бейик Худайың огуллары боларсыңыз, себәби Ол гадыр билмезлере-де, пислере-де мәхирлидир. ³⁶Гөкдәки Атаңызың рехимли болшы ялы, сиз-де рехимли болуң.

Башгалары язгармаң

(Матта 7:1-5)

³⁷Башгалары язгармаң, шонда сиз хем язгарылмарсыңыз. Хич кими гүнәкәрләмән, шонда сизе-де гүнә йөңкелмез. Багышлаң, сиз-де багышланарсыңыз. ³⁸Бериң, сизе-де берлер. Хырын-дыкын долдурылып, пүрөпүр эдилеп, гужагыңызы долуп-дашян өлчег билен долдурылып берлер. Хайсы өлчег билен өлчесеңиз, сизе-де шол өлчег билен өлчелер».

³⁹Иса оlara бир тымсал хем айдып берди: «Көр көри идип билерми? Икиси хем чукура гачмазми?! ⁴⁰Шәгирт өз халыпасындан үстүн дәлдир, эмма кәмиллешенсоң, хер кес өз халыпасы ялы болар. ⁴¹Нәме үчин сен доганыңың гөзүндәки чөпи гөрийәсиң-де, өз гөзүндәки агажы сайгармаярсың? ⁴²Нәдип сен өз гөзүндәки агажы гөрмән, доганына: „Доган! Гел, гөзүндәки чөпи чыкарайын“ дийжек?

Эй, икийүзли, илки өз гөзүндәки агажы чыкар, шонда доганыңың гөзүндәки чөпи чыкармак үчин оңат сайгарарсың».

Агач ве онуң мивеси

(Матта 7:16-20, 24-27; 12:33-35)

⁴³«Оңат агажың эрбет миве бермейши ялы, эрбет агач-да оңат миве бермез. ⁴⁴Агач өз мивесинден таналандыр. Себәби яндакдан инжир, чалыдан-да үзүм йыгылян дәлдир. ⁴⁵Ягшы адам йүрегиниң ягшылык хазынасындан ягшылык чыкарандыр, яман адам йүрегиниң яманлык хазынасындан яманлык чыкарандыр. Ынсаның дили йүрегинден жошаныны сөзлейәндир. ⁴⁶Нәме үчин Маңа: „Я Реб! Я Реб!“ дийип-де, айданларымы этмейәрсиниз? ⁴⁷Мениң яныма гелйән, сөзлерими эшидип, олары бержай эдйән адамың киме меңзейәндигини сизе беян эдейин: ⁴⁸ол өй салмак үчин ери чуң газып, онуң бинядыны гаяның үстүнде тутан адама меңзейәр. Сил геленде, деря жошуп, бу өе урулса-да, оны сарсдырып билмез, себәби ол берк салныпды^a. ⁴⁹Эмма Мениң сөзлерими эшидип-де, бержай этмедик киши топрагың үстүнде бинятсыз өй салан адам ялыдыр. Деря жошуп, ол өе уран бадына, өй йыкылар. Онуң даргайшы-да горкунч болар».

7-нжи бап

Йүзбашының иманы

(Матта 8:5-13)

¹Иса Өзүни диңлейән халка бу сөзлериң эхлисини айдып боландан соң,

^a **6:48 Себәби ол берк салныпды** – бу жүмле кәбир голязмаларда *себәби онуң биняды гаяның үстүнде тутулыпды* дийип душ гелйәр.

Капернаум шәхерине гитди. ²Бу ерде бир йүзбашының эзилләп хорматлаял хызматкәри кеселләп, өлүм ясыгында ятырды. ³Йүзбашы Иса хакында эшиденде, өз хызматкәрине шыпа бермегини сорап, Онуң янына бирнөчә яхуды яшулуларыны иберди. ⁴⁻⁵Олар Исаның янына гелип, Оңа йүрекден ялбарып: «Бу адам Сениң көмек этмегине мынасып, себәби ол бизиң халкымызы сөййәр, хатда bize синагога хем гуруп берди» дийдилер. ⁶Шейлеликте, Иса олар билен гитди.

Олар йүзбашының өйүне якынлашанларында, йүзбашы достларындан Оңа шейле хабар иберди: «Агам, азра галма, себәби Сениң өйүме гелмегине мен мынасып дәл. ⁷Шонуң үчин хем мен өзүми Сениң яныңа бармага мынасып саймадым. Дине бирже сөз айтсаң бес, мениң хызматкәрим сагалар. ⁸Мен хем буйрук астындакы адамдырын, ыгтыярымда эгерлерим бар. Бирисине „Гит“ дийсем гидйәр, башгасына „Гел“ дийсем гелйәр. Хызматкәриме „Шуны эт!“ дийсем эдйәр».

⁹Иса бу сөзлери эшидип, йүзбаша хайран галды. Ол ызына дүшүп гелйән мэхеллә тарап өврүлип: «Сизе шуны айдайын: Мен хатда Ысрайылда-да шейле бейик иманы гөрмедим» дийди. ¹⁰Онсоң иберилен адамлар ызына өврүлип баранларында, хызматкәр сагалан экен.

Иса дул аялың оглуны дирелдйәр

¹¹Мундан бираз соңра Иса Найин диен шәхере гитди. Шәгиртлери билен улы мэхеллә хем Онуң ызына дүшүп гитди. ¹²Иса шәхер дервезесине голайлан вагты бир дул аялың ялыңыз оглуны жайламага алып барян

экенлер. Шәхерден гелен улы мэхеллә хем бу аялың янындады. ¹³Реб Иса бу аялы гөрүп, оңа йүреги авады. Ол аяла: «Аглама!» дийди.

¹⁴Онсоң Иса барып, табыда элини дегирди, оны гөтерип барянлар сакландылар. Иса: «Эй, яш йигит, сана диййәрин, тур!» дийди. ¹⁵Шонда мерхум туруп, геплемәге башлады. Иса оны эжесине гайтарып берди. ¹⁶Хемелери горкы басды. Олар: «Арамызда бейик бир пыгамбер пейда болды!», «Худай Өз халкына назар салды» дийип, Худайы шөхратландырдылар. ¹⁷Иса барадакы бу хабар тутуш Яхудыя ве даш-төверекдәки этраплара яйрады.

Иса билен Яхя чүмдүрижи

(Матта 11:2-19)

¹⁸⁻¹⁹Яхяның шәгиртлери бу вакаларын барыны оңа гүррүң бердилер. Яхя олардан икисини янына чагырып: «Гелмели Шол Сенми я-да биз башга бирине гарашмалымы?» дийип, Реб Исадан сорамак үчин олары иберди. ²⁰Олар Исаның янына гелип: «Бизи Яхя чүмдүрижи иберди. Ол Сенден: „Шол гелмели Месих Сенми я-да биз башга бирине гарашмалымы?“ дийип сораяр» дийдилер.

²¹Шол вагтлар Иса көп кеселлери, хассалары, эрбет рух эеләнлери бежерипди, энчеме көрлеринг гөзлерини ачыпды. ²²Шунлукда, Иса хабарчылары: «Барың-да, гөрүп-эшиденлериңизи Яхя хабар беринг. Көрлер гөйяр, агсаклар ылгаяр, дери кеселлилер тәмизленйәр, керлер эшидйәр, өлүлер дирелйәр, гарыплара Хош Хабар вагыз эдилйәр. ²³Менден йүз дөндермедик адам багтлыдыр!» дийип жогап берди.

²⁴ Яхяның илчилери гиденден сон, Иса мэхеллә Яхя барада гүррүң бер-мәге башлады: «Чөлө нәме гөрмәге гитдиңиз? Шемала ыранян йылгынымы? ²⁵ Ери, нәме гөрмәге гитдиңиз? Непис эшиклер геен адамымы? Эмма гымматбахалы лыбаслара бесленип, шады-хоррамлыкда яшаянлар ша көшклериндедир. ²⁶ Ери, сиз нәме гөрмәге гитдиңиз? Бир пыгамберими? Хава, Мен сизе шуны айдярын, ол гөрөн кишиңиз хатда пыгамберден хем артыкдыр. ²⁷ „Өнүңден ёл тайярлар ялы, ине, Мен Өз векилими иберйэрин“ дийип язылан сөзлер хем хут шоңа дегишлидир. ²⁸ Сизе шуны айдярын, аялдан догланларың арасында Яхядан бейиги ёкдур, эмма Худайың Шалыгында иң кичиси хем ондан бейикдир». ²⁹ Әхли халк, хатда салгыт йыгнайжылар хем Яхяның сөзлерини эшидип, Яхя тарапындан сува чүмдүрилмек билен Худайың ёлуның догрудыгыны тасыкладылар. ³⁰ Эмма фарисейлердир Төврат мугаллымылары Яхя тарапындан сува чүмдүрилмекден боюн га чырмак билен Худайың өзлери үчин ниетлән максадындан йүз өвүрдилер. ³¹ Иса сөзүни довам этдирди: «Мен бу несли киме меңзедейин? Олар киме меңзейәр? ³² Олар базарда отурып, бири-бирилерине: „Сизе түйдүк чалдык, танс этмедиңиз, агы айтдык, агламадыңыз“ дийип гыгырян чагалара меңзейәрлер. ³³ Ине, Яхя чүмдүрижи гелди, ол иеногам, иченогам. Сиз болса оңа „жынлы“ диййәрсиниз. ³⁴ Ынсан Оглы гелди, Ол иийәрем, ичйәрем, сиз Оңа: „Ине, бу хорана, аракхора середиң! Ол салгытчылар ве

гүнәкәрлер билен дост болды!“ диййәрсиниз. ³⁵ Эмма даналыгың хакдыгы онуң зүрятларының әхлиси тарапындан тассыкланар».

Гүнали аял Иса яг чаляр

³⁶ Бир гүн фарисейлерден бири Исаны нахара чагырды. Ол хем фарисейиң өйүне барып, сачак башында отурды. ³⁷ Шол шәхерде гүнәкәр бир аял барды. Ол аял Исаның фарисейиң өйүнде нахарланяндыгыны биллип, чүйше гапда хошбой ыслы яг гетирди. ³⁸ Аял Исаның өңүнде дызына чөкүп аглап, гөзяшлары билен Онуң аякларыны ювмага башлады. Соңра аякларыны сачы билен сүпүрип өпди ве хошбой ыслы яг чалды. ³⁹ Исаны чагыран фарисей муны гөрүп: «Эгер бу адам пыгамбер болян болса, Өзүни эллейән аялың кимдигини, нәхилидигини билерди. Бу аял гүнәкәр ахырын» дийип, ичини геплетди. ⁴⁰ Мунуң үчин Иса оңа: «Симун, Мениң саңа айтмалы задым бар» дийди. Ол хем: «Айдыбер, Мугаллым» дийди. ⁴¹ «Бир адам ики адам карз пул берипдир: бирине – бәш йүз күмүш теңце, бейлекисине – элли күмүш теңце. ⁴² Бергисини бермәге хич пулларының ёкдугы үчин, ол буларың икисиниң хем бергисини гечипдир. Мунуң үчин оларың хайсысы оны хас көп сөөр?» ⁴³ Симун: «Мениң пикиримче, бергиси көп гечилән адам» дийип жогап берди. Иса: «Догры пикир этдиң» дийди.

⁴⁴ Онсоң Иса аяла тарап өврүлип, Симуна шейле дийди: «Бу аялы гөрйәңми? Мен сениң өйүңе гелдим, сен болса аякларымы ювмага сув-да бер-

медин, эмма бу аял аякларымы гөзяшы билен ювуп, сачы билен сүпүрди. ⁴⁵Сен Мени өмедиң, эмма бу аял Мен өе гиренимден бәри аякларымы өпүп отыр. ⁴⁶Сен башыма яг чалмадың, эмма бу аял аякларыма хошбой ыслы яг чалды. ⁴⁷Шонуң үчин хем Мен саңа айдярын: бу аялың көп гүнәлери багышланандыр. Чүнки онуң сөйгүси көпдүр. Гүнәлери аз багышлананларың болса сөйгүси аздыр». ⁴⁸Онсоң Иса ол аяла: «Сениң гүнәлериң гечилди» дийди. ⁴⁹Иса билен бир сачакда отуранлар өз араларында: «Гүнәлери-де багышлаян бу кимкә?» дийишмәге башладылар. ⁵⁰Иса болса аяла: «Сени иманың халас этди, аркайын гидибер» дийди.

8-нжи бап

Экин тымсалы

(Матта 13:1-23; Марк 4:1-20)

¹Бу вакадан соңра Иса шәхерлери ве обалары айланып, Худайың Шалыгы барадакы Хош Хабары вагыз этмәге башлады. Он ики шәгирди хем Онуң янындады. ²⁻³Шейле хем, эрбет рухлардан ве кеселлерден халас болан бирнәче аяллар, ичинден еди арвахжын чыкан магдалалы Меръем хем-де Хиродың өйүни доландырыан Хузаның аялы Ёванна, Сузанна, башга-да биртопар аяллар Исаның янындады. Бу аяллар өз эмләклери билен оларә көмек эдйәрдилер.

⁴Улы бир мәхелле үйшүп, әхли шәхерлерден адамлар Исаның янына гелди. Шонда Иса оларә шу тымсалы гүррүң берди: ⁵«Бир дайхан экин экмәге чыкяр. Экип йөркә, тохумларың бирнәчеси ёлуң үстүне дүшүп, аяк астында депеленийәр ве гушлар гелип,

оны чоқярлар. ⁶Бирнәче тохум дашлы ере дүшйәр. Олар гөгерең бадына сувсузлыкдан гурап гидйәрлер. ⁷Бирнәчеси тикенеклигиң арасына дүшйәр. Тохум билен гөгерең тикенлер оларә басыр. ⁸Бирнәчеси-де говы топрага дүшйәр. Олар гөгерип чыкып, хер бири йүз эссе хасыл берйәр». Буларә гүррүң беренден соң, Иса: «Эшитмәге гулагы бар адам эшитсин!» дийип гыгырды. ⁹Шәгиртлери Ондан: «Бу тымсалың манысы нәмә?» дийип сорадылар. ¹⁰Ол шейле дийди: «Худайың Шалыгының сырларына дүшүнмә укыбы сизе берилди, эмма башгалар середип гөрмесинлер, эшидип дүшүнмесинлер дийип, оларә тымсаллар аркалы айдылар. ¹¹Тымсалың манысы шейле: тохум Худайың сөзүдир. ¹²Ёлуң үстүне дүшен дөнелер сөзи эшидйән адамлардыр. Эмма шейтан гелип, иман гетирмесинлер, халас болмасынлар дийип, оларың калбындан сөзи согрупп аляр. ¹³Дашлы ере дүшенлер болса сөзи эшиденлеринде, шатлык билен кабул эдйән адамлардыр. Йөне оларда көк ёкдур. Олар аз вагтлайын иман эдип, сынаг вагты имандан дөңйәрлер. ¹⁴Тикенеклигиң арасына дүшенлер болса сөзи эшидйәнлердир, эмма дурмушың аладалары, байлыклары, кейпи-сапасы оларә барха богыр, олар хасыл бермейәрлер. ¹⁵Говы топрага дүшенлер болса, сөзи эшидип, оны ягышы хем пәк йүреке саклаянлардыр. Олар чыдамлылык билен ми-ве берйәндирлер.

Чыра тымсалы

(Марк 4:21-25)

¹⁶Хич ким чыраны якып, онуң үстүни гап билен өртйән дәлдир я-да

оны чарпаяның ашагында гойян дәл-дир. Гайтам, ичери гиренлер ышыгы гөрер ялы, оны чыраданың үстүндө гойяндыр. ¹⁷Элбетде, үсти ачылма-жак гизлин зат, билинмежек, месемәлим болмажак яшырын зат ёкдур. ¹⁸Шонун үчин хем нәхили диңлейән-дигиңизе үнс бериң. Кимде бар болса, оңа ене берлер, йөне кимде ёк болса, өзүниңки хасап эдйән зады хем элинден алнар».

Исаның эжеси ве инилери

(*Матта 12:46-50; Марк 3:31-35*)

¹⁹Исаның эжеси билен инилери Оны гөрмөгө гелдилер, эмма үйшен мәхел-леден яңа Онуң янына гирип билмедилер. ²⁰Оңа: «Эжең билен доганларың Сени гөрмөк үчин дашарда гарашып дурлар» дийип хабар бердилер. ²¹Эмма Иса: «Мениң эжем, доганларым – Худайың сөзүни диңләп, оны бержай эдйәнлердир» дийип жогап берди.

Иса тупаны ятырар

(*Матта 8:23-27; Марк 4:35-41*)

²²Бир гүн Иса шәгиртлери билен бир гайыга мүнүп, олар: «Гелиң, көлүң бейлеки тарапына гечелиң» дийди. Шейдип, олар ёла дүшдүлөр. ²³Олар гайыкда йүзүп барьяркалар, Иса ука гитди. Көлдө бирден гүйчли тупан турды. Гайык сувдан долуп башлады, олар ховплы ягдая дүшдүлөр. ²⁴Шәгиртлер барып, Исаны оярып: «Халыпа! Халыпа, биз хеләк болуп барярыс!» дийдилер. Иса тупуп, еле хем мөвч алян толкунлара кәеди. Тупан ятып, долы имисала-лык аралашды. ²⁵Иса шәгиртлерине:

«Сизиң иманыңыз ханы?» дийип со-рады. Олар болса горкушып хем геңгалып, бири-бирлеринден: «Бу Адам кимкә? Ол еле хем сува буйрук берйәр, олар-да Оңа гулак асыр!» дийишдилер.

Иса арвах-жын элән адамы сагалдыр

(*Матта 8:28-34; Марк 5:1-20*)

²⁶Олар Желиләниң гаршысында ерлешйән герасалыларың^а юрдуна гелдилер. ²⁷Иса кенарда гайыкдан дүшенде, Оңа арвах-жын элән бир адам габат гелди. Ол адам көпден бәри хич хили эгин-эшик геймейәрди, өйүндө яшаман, мазарларың арасында яшаярды. ²⁸Ол Исаны гөрөндө, гыгырып гойберди. Онуң өнүндө ере йүзин йыкылып, батлы сес билен: «Эй, Иса, Бейик Худайың Оглы! Мениң билен нәме ишиң бар? Ялбарян, мени гынама» дийди. ²⁹Чүнки Иса арвах-жына ол адамдан чыкмагы буйрупды. Арвах-жын оны йыгы-йыгыдан тутярды. Мунуң үчин ол адамы зынжырлап, гандаллап саклардылар, эмма ол зынжырларыны гырып ташларды, арвах-жын оны чөллере әкидерди. ³⁰Иса ондан: «Адың нәме?» дийип сорады. Ол хем: «Адым Гошун^б» дийип жогап берди, себәби оңа сан-сажаксыз арвах-жын гирипди. ³¹Арвах-жынлар өзлерине довзаха гитмеги буюрмасын дийип, Иса ялбардылар. ³²Шол ердәки дагың этегинде уллакан бир доруз сүрүси отлап йөрди. Арвах-жынлар дорузларың ичине гирмөгө ругсат этмегини сорап, Иса ялбардылар. Ол хем ругсат этди. ³³Олар яңкы адамдан чыкып,

^а **8:26 Герасалылар** – кәбир голязмаларда *гадаралылар*. Серет: Мат 8:28.

^б **8:30 Гошун** – грекче *Легион*. Бу сөз алты мүң эсгерли гошуны аңладяр.

донузлара гирдилер. Шондан соң сүри учутдан ашак зыңып, көлде пайырдашып гарк болды. ³⁴Болан зады гөрөнлеринде, чопанлар гачып, шәхердир обалара муны хабар бердилер. ³⁵Халк болан ваканы гөрмек үчин гелди. Олар Исаның янына геленлеринде, ичинден арвах-жын чыкан адамың гейнип, Исаның аягужунда отурандыгыны, акылының хем ериндедигини гөрүп горкдулар. ³⁶Бу ваканы гөрөнлер болса, олар арвах-жын эелән адамың нәхили сагаландыгы барада гүррүң бердилер. ³⁷Онсоң әхли герасалылар ве шол себитиң илаты Исадан өз янларындан гитмегини хайыш этдилер, себәби олары улы горкы гаплап алыпды. Иса хем гайыга мүнүп, ызына гайтды. ³⁸Арвах-жындан халас болан адам Иса гитмезден өң Ондан Өзи билен гитмәге ругсат сорап ялбарды. ³⁹Иса болса: «Бар, өйүңе гайт, Худайың саңа нәмелер эдендигини гүррүң бер» дийип, оны угратды. Ол хем гидип, Исаның өзүне эденлерини тутуш шәхере жар этди.

Дирелен гыз, сагалан аял
(Матта 9:18-26; Марк 5:21-43)

⁴⁰Иса ызына доланып геленде, халк Оны гызгын гаршылады, себәби хеммелер Оңа гарашярды. ⁴¹Шол вагт синагога ёлбашчыларындан Яйрус атлы бир адам гелип, Исаның аягына йыкылды ве Ондан өйүне бармагыны хайыш этди. ⁴²Мунуң себәби онуң он ики яшларындакы екеже гызы өлүм яссыгында ятырды. Иса ол ере гидип барярка, мәхелле Оны хер

яндан гысып-говруп барярды. ⁴³Мәхелләниң ичинде он ики йылдан бәри ган акма кеселли бир аял хем барды. Ол хич затдан хайыр тапманды ^a. ⁴⁴Ол Исаның арка тарапындан барып, Онуң донуның сыйына элини дегирди велин, шобада ган акмасы кесилди. ⁴⁵Иса: «Маңа ким элини дегирди?» дийип сорады. Хич ким боюн алмады. Шонда Петрус ^b: «Халыпа! Халк дашыңы алып, Сени гысып-говруп баряр, Сен болса: „Маңа ким элини дегирди?“ дийәрсин» дийди. ⁴⁶Эмма Иса: «Маңа бири элини дегирди, себәби Мен Өзүмден бир гүйжүң чыканыны дуйдум» дийди. ⁴⁷Аял эден ишиниң мундан аңры гизлин галмажакдыгыны биленсоң, титрәп гелип, Исаның аягына йыкылды. Әхли халкың өнүнде өзүниң нәме үчин Иса элини дегрендигини, шобада хем шыпа тапандыгыны гүррүң берди. ⁴⁸Иса оңа: «Әй, начар, иманың саңа шыпа берди. Аркайын гидибер» дийди. ⁴⁹Иса бу сөзлери айдып дурка, синагога баштутанының өйүнден гелен бир адам Яйруса: «Гызың өлди. Мугаллымы артыкмач биынжалык этме» дийди. ⁵⁰Эмма Иса муны эшидип, оңа: «Горкма, дине иман эт, гызың гутулар» дийди. ⁵¹Иса онуң өйүне геленде, Петрус, Ёханна, Якуп ве гызың эне-атасындан башга хич киме Өзи билен ичери гирмәге ругсат этмеди. ⁵²Хеммелер аглашып, яс тутуп отырдылар. Эмма Иса: «Агламаң, ол өленок, уклап ятыр» дийди. ⁵³Адамлар гызың өлендигини биләндиклери үчин Онуң үстүнден гүл-

^a **8:43** *Ол хич затдан хайыр тапманды* – кәбир голязмаларда *Ол бары-ёгуны лукманлара сарп эдип, хич затдан хайыр тапманды.*

^b **8:45** Кәбир голязмаларда *Петрус билен янындакылар.*

дүлер. ⁵⁴Эмма Иса хеммәни дашары ковуп, гызың элинден тутды-да, гыгырып: «Гызым, тур!» дийди. ⁵⁵Гыза жан гирип, ол шобада еринден турды. Онсоң Иса гыза нахар бермеклерини буюрды. ⁵⁶Гызың эне-атасы хайран галды. Иса болса олар болуп гечен хадысаны хич киме айтмазлыгы табшырды.

9-нжы бап

Иса шәгиртлерини халкың арасына иберйәр

(*Матта 10:5-15; Марк 6:7-29*)

¹Иса он ики шәгирдини янына чагырып, олар ахли арвах-жынлары ковмага, хер дүрли кеселлери бержәргә гүйч ве ыгтыяр берди. ²Онсоң олары Худайың Шалыгыны вагыз этмәге ве хассалара шыпа бермәге иберди. ³Иса олар: «Ел үчин хич зат алмаң: яныңызда не хаса, не торба, не чөрөк, не пул, не артыкмач эшик – хич зат болмасын. ⁴Хайсы өе гирсеңиз, тә ол шәхерден чыкып гайдянчаңыз, шол өйде болуң. ⁵Әгер адамлар сизи кабул этмеселер, оларың шәхеринден чыкып гайданыңызда, олар гаршы шаятлык хөкмүнде аягыңызың тозуны кақың» дийди. ⁶Шейдип, олар ёла дүшдүлер, хер бир баран еринде Хош Хабары вагыз эдип, хассалары сагалдып, обама-оба айландылар.

⁷Шол вагт Хирод хан болан вакаларың барыны эшидип, гаты алжырады. Себәби кәбир адамлар: «Яхя дирелипдир!» диййәрдилер. ⁸Кәбирлери: «Ыляс пейда болуп-

дыр!», башга бирилери хем: «Гадымы пыгамберлериң бири дирелипдир!» дийишйәрдилер. ⁹Хирод болса: «Мен Яхяның башыны чапдырдым, онда бу адам кимкә? Ол хакда үйтгешик хабарлар эшидйән» дийди. Ол Исаны гөрмәге жан этди.

Иса бәш муң адамы доюряр

(*Матта 14:13-21; Марк 6:30-44;*

Ёханна 6:1-14)

¹⁰Ресуллар ызына геленсоң, өз эден ишлерини Иса хабар бердилер. Ол хем олары янына алып, Бетсайда диен шәхере гитди ^a. ¹¹Эмма мәхелле муны билип, Онуң ызындан барды. Ол хем олары оңат гаршылап, Худайың Шалыгы хакда гүррүң берди ве шыпа мэтәч адамлары сагалды. ¹²Гүн яшып барярка, Онкилер Исаның янына гелип: «Бу мәхелләни гойбер, төверекдәки обалара гидип, ятара ер ве азык тапсынлар, себәби биз бир чола ерде ахыры» дийдилер. ¹³Эмма Иса: «Олар аиймәге зады сиз бериң» дийди. Олар хем: «Биз мунча мәхелле үчин аиймит сатын алмага гиделими? Бизиң бәш чөрөк билен ики балыкдан башга задымыз ёк ахыры» дийдилер. ¹⁴Ол ерде бәш мүнә голай эркеклер барды. Эмма Иса шәгиртлерине: «Олары элли-эллиден топар-топар эдип отурдың» дийип табшырды. ¹⁵Олар хем шейле эдип, хеммелери отуртдылар. ¹⁶Иса болса бәш чөрөк билен ики балыгы алып, гөзлерини гөгә дикип шүкүр этди. Соңра булары халка пайлар ялы бөлүшдирип шәгиртлерине берди. ¹⁷Хеммелер аийип

^a **9:10 Бетсайда диен шәхере гитди** – бу жүмле кәбир голязмаларда *Бетсайда диен шәхериң голайында бир чола ере чекилди* дийип душ гелйәр.

дойдулар, артып галан чөрек бөлек-лерини йыгнап, он ики себеди дол-дурдылар.

**Петрус Исаның Месихдигини
ықрап эдйәр**

(Матта 16:13-28; Марк 8:27–9:1)

¹⁸Бир гүн Иса екеликде Худая дога окаярды, шәгиртлери хем Онун янын-дады. Иса олардан: «Халк Маңа ким диййәр?» дийип сорады. ¹⁹Олар: «Кә-бирлери Яхя чүмдүрижи, кәбирлери Ыляс, башга бирилери болса гады-мы пыгамберлерден бири дирелип-дир диййәр» дийип жогап берди-лер. ²⁰Иса олардан: «Сиз Маңа ким диййәрсиниз?» дийип сорады. Пет-рус: «Сен Худайың Месихисин» ди-йип жогап берди. ²¹Иса болса муны хич киме айтмазлыгы олара берк табырды.

**Иса өлүп дирелжегини өнүнден
айдяяр**

(Матта 16:20-28; Марк 8:30–9:1)

²²Онсоң Иса сөзүни довам эдип: «Ынсан Оглы көп гөрги гөрмели, яшулулар, ёлбашчы руханылар ве Төврат мугаллымлары тарапындан рет эдилмели, өлдүрилмели ве үчү-ленжи гүн дирелмелидир» дийди. ²³Иса оларың хеммесине шейле дий-ди: «Ким Мениң ызыма эермек ис-лейән болса, өзүни инкәр этсин-де, хер гүн хачыны алып, ызыма дүш-сүн. ²⁴Ким жаныны халас этмек ис-лесе, оны йитирер, йөне ким жаны-ны Мениң угрумда йитирсе, оны халас эдер. ²⁵Ынсан тутуш дүңйәни газаныбам, жанындан махрум болса, оңа нәме пайдасы бар? ²⁶Ким Менден

ве Мениң сөзлеримден утанса, Ын-сан Оглы-да Өзүниң, Атасының ве мукаддес перишделериң шөхраты билен гелен махалы ондан утанар. ²⁷Эмма сизе догрусыны айдярын: бу ерде дуранларың кәбири өлмез-ден өң Худайың Шалыгының гел-йәнини гөрерлер».

Исаның кешби үйтгейәр

(Матта 17:1-8; Марк 9:2-8)

²⁸Бу сөзлери айданындан секиз гүн геченсоң, Иса Петрусы, Ёхан-наны ве Якубы янына алып, Худая дога окамак үчин дага чыкды. ²⁹Дога окап отырка, Онун йүз кешби үйт-гәп, эгинбашы ловурдап ап-ак бол-ды. ³⁰Ине, ики адам Онун билен гүр-рүңлешип дурды. Бу Муса билен Ыл-ясды. ³¹Олар шөхрат ичинде пейда болуп, Исаның дүңйәден алынмалы пурсады барада гүррүң эдйәрдилер. Бу пурсат Иерусалимде амала ашма-лыды. ³²Петрус билен онун янын-дакылары укы басмарлаярды, эмма олар укудан ачылып, Исаның шөх-ратыны хем Онун янында дуран ики адамы гөрдүлер. ³³Муса билен Ыляс Исаның янындан айрылып барярка-лар, Петрус нәме диййәнини өзи-де билмән, Оңа: «Халыпа! Бизе бу ер-де болмак якымлы, үч чадыр дике-ли: бири – Саңа, бири – Муса, би-ри – Ыляса» дийди. ³⁴Петрус булары айдып дурка, бир булут гелип, ола-рың үстүни өртди. Өзлерини булут гуршап аланда, олар гаты горкду-лар. ³⁵Булутдан: «Бу Мениң Оглум-дыр, Сайлап-сеченимдир!» Оңа гу-лак асың» диен бир оваз гелди. ³⁶Бу сес кесилен вагты, Иса еке галды.

^a 9:35 *Сайлап-сеченимдир* – кәбир голязмаларда *сөйгүлимдир*.

Шәгиртлер болса дымып, гөрөн затлары барада шол гүнлерде хич киме гүррүн бермедилер.

Иса арвах-жын эелән огланы сагалдыр

(Матта 17:14-18; Марк 9:14-27)

³⁷Шол гүнүң эртеси дагдан ашак дүшен вагты, бир улы мәхелле Исаны гаршылады. ³⁸Мәхелләнең ичинден бир адам гыгырып, шейле дийди: «Мугаллым! Ялбарян, мениң оглума назарыңы сал, ол мениң ялңыз чагам. ³⁹Ине, оны бир арвах-жын элейәр, ол бирден чыгырып башлаяр. Ол рух онуң агзындан ак көпүк гелйәнчә силтерлейәр, ер билен егсан эдип, ондан зордан айрылар. ⁴⁰Шәгиртлериңе оны чыкарып бер дийип ялбардым, эмма олар башармадылар». ⁴¹Иса: «Эй, ёлдан чыкан, имансыз несил! Мен хачана ченли сизиң билен болуп, сизе чыдайын? Оглуңы бәрик гетир» дийди. ⁴²Чага Исаның янына гелйәркә, арвах-жын оны ере уруп, көп силтерледи. Эмма Иса арвах-жына кәйәп, чаганы сагалдып, атасына говшурды. ⁴³Хеммелер Худайың бейикдигине хайран галды.

Иса өлүп дирелжәгини ене айдяр

(Матта 17:22,23; Марк 9:30-32)

Хеммелер Исаның эден ишлерине гең галды. Иса Өз шәгиртлериңе: ⁴⁴«Бу сөзлер гулагыңызда галсын: Ынсан Оглы ынсанларың элине табшырылар» дийди. ⁴⁵Эмма олар бу сөзе дүшүнмедилер. Бу сөзүң манысы олар үчин гизлин

болуп галды, олар бу барада Исадан сорамага-да горкдулар.

Иң бейик ким?

(Матта 18:1-5; Марк 9:33-37)

⁴⁶Шәгиртлериң арасында олардан кимиң иң бейикдиги барада жедел йүзе чыкды. ⁴⁷Иса оларың йүрегиндәки пикири аңып, бир чаганы алдыда, янында дурузды. ⁴⁸Онсоң олар: «Ким шунуң ялы бир чаганы Мениң адымдан кабул этсе, Мени кабул этдигидир. Мени кабул эден болса, Мени Иберени кабул эдйәндир. Араңызда ким хеммеден пес болса, иң бейик шолдур» дийди. ⁴⁹Ёханна Иса йүзленип: «Халыпа! Биз Сениң адың билен арвах-жынлары чыкарян бир адамы гөрдүк, йөне онуң би зиң билен биле дәлдиги үчин, оны тогтатмак иследик» дийди. ⁵⁰Иса оңа: «Оны тогтатмаң! Ким сизе гаршы болмаса, ол сизиң тарапыңыздадыр» дийди.

Самариялылар Иса гаршы болярлар

⁵¹Гөгә алынмалы махалы голайланда, Иса Иерусалиме гитмеги йүрегине дүвүп, ёла дүшди. ⁵²Ол Өзүңден өң бирнөче илчини ёллады. Олар хем Онуң гелерине тайярлык гөрмек үчин, самариялыларың бир обасына гирдилер. ⁵³Эмма самариялылар Исаны кабул этмедилер, себәби Онуң угры Иерусалиме тарапды. ⁵⁴Исаның шәгиртлери Якуп билен Ёханна муны гөрүп, Ондан: «Эй, Агам! Олары ёк этмек үчин гөкден от ягдырмагымызы ислейәрсидми? а» дийип

а 9:54 Гөкден от ягдырмагымызы ислейәрсидми? – кәбир голязмаларда *Ылясың эдиши ялы гөкден от ягдырмагымызы ислейәрсидми?*

сорадылар. ⁵⁵⁻⁵⁶Эмма Иса өврүлип, олара кәеди ^a. Онсоң олар башга оба гитдилер.

Исаның ызына эермек
(Матта 8:19-22)

⁵⁷Ёлда баряркалар, бир адам Иса: «Нирэ гитсең ^b, мен хем Сениң ызына дүшжек» дийди. ⁵⁸Иса оңа: «Тилкилериң сүрени, гушларың хөвүртгеси бардыр, йөне Ынсан Оглуның башыны гоюра-да ери ёкдур» дийди. ⁵⁹Башга бирине: «Мениң ызыма дүш» дийди. Эмма ол: «Агам, ругсат эт, өнүрти гидип, какамы жайлайын» дийди. ⁶⁰Эмма Иса оңа: «Гой, өлүлериңи өлүлериң өзлери жайлаберсинлер, йөне сен гит-де, Худайың Шалыгыны вагыз эт» дийди. ⁶¹Ене бириси: «Агам! Сениң ызыңа дүшейин, йөне ругсат бер, өнүрти машгалам билен хошлашайын» дийди. ⁶²Иса оңа: «Элине азалы алансоң ызына середйөн адам Худайың Шалыгына мынасып дэлдир» дийди.

10-нжы бап

Иса етмиш ики шәгирди иберйәр

¹Шундан соң Реб Иса башга етмиш ики ^c адамы белләп, олары Өзүниң гитмекчи болян әхли шәхерлерине, ерлерине ики-икиден өңүнден ёллады. ²Олара шейле дийди: «Хасыл бол, йөне ишгәр аз. Шонуң үчин хем хасылыны йыгмага ишгәр иберер ялы, хасыл эеси Реббе ялбарың. ³Гидиң!

Ине, Мен сизи мөжеклериң арасына гузулар кимин ёлларың. ⁴Яныңызга гапжык-да, торба-да, чарык-да алмаң. Ёлда хич ким билен саламлашман. ⁵Хайсы өе барсаңыз, өнүрти: „Өйүңиз абадан болсун!“ дийиң. ⁶Ол өйде паряхатлыгы сөййән адам бар болса, сизиң дилән паряхатлыгыңыз онуң үстүне инер, ёк болса-да, ене өзүңизе доланар. ⁷Ол өйде галып, оларың беренлерини ийип-ичиң, себәби ишчи өз хақына мынасыпдыр. Өйден-өе гөчүп йөрмән. ⁸Бир шәхере бараныңызда, кабул эдилсеңиз, өңүңизде нәме гоюлса, шоны ийиң. ⁹Ол ердәки хассалара шыпа бериң ве олар: „Худайың Шалыгы сизе голайлады!“ дийиң. ¹⁰Эмма башга бир шәхере бараныңызда, кабул эдилмесениз, онуң көчелерине чыкың-да, олар: ¹¹„Шәхериңизде аягымыза япышан тозаны-да сизе гаршы какарыс. Эмма шуны билиң: Худайың Шалыгы голайландыр!“ дийиң. ¹²Сизе айдярың: кыямат гүни ол шәхериң ягдайы Содом шәхериниң ягдайындан хас бетер болар. ¹³Дат гүнүңе, эй, Хоразин! Дат гүнүңе, эй, Бетсайда! Сизде гөркезилен гудратлар Сур билен Сидонда гөркезилен болсады, онда олар бирейәм жул гейнип, күл үстүнде отуруп тоба эдердилер. ¹⁴Эмма кыямат гүни сизиң ягдайыңыз Сур билен Сидоның ягдайындан хас бетер болар! ¹⁵Эй, Капернаум! Сен арша гөтерилерин өйдйәрсинми? Ёк, сен дозваха ташланарсың. ¹⁶Сизи диңлән

^a 9:55-56 *Олара кәеди* – кәбир голязмаларда *олара кәйәп*, «Сиз хайсы руха дегушлидигиңизи билмейәрсиз. Чүнки Ынсан Оглы адамлары ёк этмәге дәл-де, олары халас этмәге гелендир» дийди диен сөзлер хем бар.

^b 9:57 *Нирэ гитсең* – кәбир голязмаларда *Я Реб! Нирэ гитсең*.

^c 10:1 *Етмиш ики* – кәбир голязмаларда *етмиш*.

Мени диңләр, сизи рет эден Мени рет эдер. Мени рет эден болса Мени Иберени рет эдер».

¹⁷Онсоң шол етмиш ики шәгирт улы шатлык билен доланып гелип: «Эй, Агам! Сениң адыңы агзанымызда, арвах-жынлар хем бизе боюн болярлар» дийдилер. ¹⁸Иса олар: «Мен шейтаның гөкден йылдырым ялы болуп ашак иненини гөрдүм. ¹⁹Мен сизе йыланлары, ичянлары ве душманың әхли гүйжүни депелемәге ыгтыяр бердим, хич зат сизе зепер етирмез. ²⁰Шейле хем сиз эрбет рухларың өзүңизе боюн болмагына дәлде, атларыңызың гөкде язылмагына бегениң» дийди. ²¹Шол вагт Иса Мукаддес Рух аркалы шатланып: «Эй, Атам, ериң ве гөгүң Хөкүмдары! Сениң бу затлары акылдарлардан, дүшүнжелилерден яшырып, чагалара аян эдениң үчин Саңа шүкүр эдйәрин! Хава, Атам, бу Сениң ислегинди.

²²Атам әхли зады Маңа табшырды. Оглы Атадан башга хич ким танаян дәлдир. Атаны-да Огулдан ве Оглуң Оны аян әтмек ислейән адамларын-дан башга хич ким танаян дәлдир» дийди. ²³Соңра Иса шәгиртлерине йүзленип, олар а айратын ныгтап: «Сизиң гөрийән затларыңызы гөрийән гөзлер нәхили багтлы! ²⁴Сизе шуны айдярын: көп пыгамберлер ве патышалар сизиң гөрийәнлериңизи гөрмек иследилер, эмма гөрмедилер, сизиң эшидйәнлериңизи эшитмек иследилер, эмма эшитмедилер» дийди.

Оңат самариялы

²⁵Бир диндар Исаны сынамак үчин, еринден туруп: «Мугаллым! Бакы

яшайшы мирас алмак үчин мен нәме әтмели?» дийип сорады. ²⁶Иса онуң өзүне сораг билен йүзленип: «Төвратда нәме язылгы? Сен муңа нәхили дүшүнйәрсин?» дийди. ²⁷Ол адам: «Худайыңыз Ребби тутуш йүрегиниз, әхли гүйжүңиз ве дүшүнжәңиз билен жан-тенден сөйүң». Шейле хем: «Якыныңы өзүңи сөйшүң ялы сөй» дийди. ²⁸Иса она: «Догры жогап бердиң, сен хем шейле эт, шонда яшарсың» дийди. ²⁹Эмма ол өзүни аклажак болуп, Исадан: «Мениң якыным ким боляр?» дийип сорады. ³⁰Иса она шейле жогап берди: «Бир адам Иерусалимден Ерихо барярка, гарақчыларың элине дүшйәр. Олар онуң эшиклерини сыпырып алярлар-да, өзүнем енжип, чалажан халда ташлап гидйәрлер. ³¹Төтәнликде бир руханы шол ёлдан барярка, ол адамы гөрүп, ёлуң ол тарапы билен гечип гидйәр. ³²Онсоң бир леви-де шол ере етен вагты оны гөрүп, ёлуң бейлеки тарапы билен гечип гидйәр. ³³Шол ёлдан гечип барян бир самариялы болса, бу адамы гөрүп, она йүреги аваяр. ³⁴Онуң янына барып, зейтун ягы билен шерап гуюп, яраларыны сараяр. Онсоң ол адамы өз эшегине мүндүрип, бир мыхманхана гетирип, она гарашык эдйәр. ³⁵Шол гүнүң эртеси мыхманхананың эсине ики күмүш теңде чыкарып берип: „Муңа говужа серет, артыкмач чыкдажы этсең, ызыма гелйәркәм берерин“ диййәр. ³⁶Сениң пикиринче, бу үч адамың хайсысы гарақчыларың элине дүшен адамың якыны боляр?» ³⁷Диндар: «Оңа рехим эден адам» дийип жогап берди. Иса хем оңа: «Бар, сен-де шонуң ялы эт» дийди.

**Иса Марта билен
Меръемиң өйүндө**

³⁸Иса билен шәгиртлери ёлларыны довам эдип, бир оба етдилер. Иса оба гиренде, Марта атлы бир аял Оны мыхман алды. ³⁹Бу аялың Меръем атлы бир гыз доганы барды. Ол Реб Исаның алкымына барып отуруп, Онуң сөзлерини диңлейәрди. ⁴⁰Марта болса ишлериниң көпдүгинден яңа башагайды. Ол Исаның янына гелип: «Агам! Уямың мениң еке өзүме хызмат этдирип отурмагы Сениң первайыңа-да дәлми? Оңа айт, маңа көмеклешсин» дийди. ⁴¹Реп Иса оңа: «Вах, Марта, Марта! Сен көп затлар барада аладаланып башагай болярсын. ⁴²Дине бир зат гереклидир. Меръем иң оңадыны сайлады ве бу онуң элинден хич алынмаз» дийип жогап берди.

11-нжи бап

**Иса халка дога-дилег өврөдйәр
(Матта 6:9-13; 7:7-11)**

¹Бир гүн Иса Худая дога окап отырды. Ол муны гутаран вагты, шәгиртлериниң бири Оңа: «Агам, Яхяның өз шәгиртлерине өврөдиши ялы, Сен хем bize Худая дога этмеги өврөтсене» дийди. ²Иса олара Худая дога оканыңызда шейле дийиң:

«Эй, Атамыз^а, адың мукадес болсун!

Патышалыгың гелсин!^б

³Гүнделик чөрегимизи bize гүнде бер.

⁴Bize гаршы гүнә эденлери багышлайшымыз ялы, Сен хем бизиң гүнәлеримизи багышла.

Бизи сынага салма^в» дийди.

⁵Онсоң Иса олара шейле дийди: «Айдалы, сизиң бириңизиң достуңыз бар. Сен ярыгиже шол достуңың янына барып: „Дост! Маңа үч чөрек карз берсене. ⁶Узак ёлдан якын достум гелди. Онуң өңүнде гоюра задым ёк“ дийип ялбарыңыз. ⁷Шонда достуң ичерден: „Мени бирахат этме! Гапы бирчак гулпланды, чагаларым, хем мәмиз уклап ятырыс. Мен туруп, сана хич зат берип билжек дәл“ дийип жогап берйәр. ⁸Сизе шуны айдайын, ол адам сана чөреги достлугың хатырасына бермесе-де, оны гүнүне гойман, эржеллик билен сораберсен, ислендик соран задыны берер. ⁹Мен сизе диййәрин: диләң, сизе берлер; агтарың, тапарсыңыз; гапыны какың, сизе ачылар. ¹⁰Хава, дилән алар, агтаран тапар, гапы какана ачылар. ¹¹Сизден хайсы ата оглы балык диләнде^г, балыга дерек оңа йылан берер? ¹²Я болмаса юмуртга диләнде, оңа ичян берер? ¹³Шейлеликде, сиз эрбет болубам өз чагаларыңызга оңат пешгешлер бермеги билйән болсаңыз, онда гөкдәки Атаңыз Өзүнден дилейәнлере Мукадес Рухы хас-да көп бермезми?»

^а 11:2 **Атамыз** – кәбир голязмаларда *Гөклердәки Атамыз*.

^б 11:2 Кәбир голязмаларда *Гөкде болшы ялы, ерде-де Сениң ислегиң амала ашсын* диен жүмле хем бар.

^в 11:4 Кәбир голязмаларда *бизи шейтандан халас эт* диен жүмле хем бар.

^г 11:11 **Балык диләнде** – кәбир голязмаларда *чөрек диләнде, оңа даш берер? Я-да балык диләнде*.

Иса ве жынларың хөкүмдары

(Матта 12:22-30,43-45;

Марк 3:20-27)

¹⁴Гүнлериң биринде Иса бир лал адамдан арвах-жыны ковды. Арвах-жын чыкан бадына, лал адам геп-лемәге башлады, халк муңа хайран галды. ¹⁵Эмма оларың кәбири: «Ол арвах-жынлары жынларың хөкүмдары Беелзебул^а аркалы ковуп чыкаряр» дийдилер. ¹⁶Бейлекилер хем Оны сынамакчы болуп, гөкден бир гудратлы алакат гөркезмегини талап этдилер. ¹⁷Эмма Иса оларың пикирлерини билип, шейле дийди: «Ичинде бөлүнишик болан патышалык даргар, өз ичинден бөлүнөн өй йыкылар. ¹⁸Шейтан өз ичинден бөлүнсе, хей-де, патышалыгы дурармы? Муны сизин Маңа арвах-жынлары Беелзебул аркалы ковяр диййэниңиз үчин айдярын. ¹⁹Мен арвах-жынлары Беелзебул аркалы ковян болсам, онда сизин адамларыңыз олары ким аркалы ковярлар? Шейле диййэниңиз үчин сизи өз адамларыңыз хөкүм эдер. ²⁰Мен арвах-жынлары Худайың гүйжи билен ковян болсам, онда Худайың Шалыгы сизе гелендир. ²¹Эгер бир гүйчли адам депесинден дырнагына ченли ярагланып, өз өйүни гораян болса, онуң мал-мүлки ховпсуздыр. ²²Эмма өзүндөн гүйчли адам хүжүм эдип, оны еңсе, онда онуң буйсанян хемме ярагларыны элинден алып, талан олжасыны пайлар. ²³Мениң билен болмадык Маңа гаршыдыр, Мениң билен сурини топламадык оны даргадандыр.

²⁴Арвах-жын адамдан чыкандан соң, гурак ерлере айланып, дынчылык гөзлейэр, эмма тапмаяр. Шонда ол: „Чыкан өйүме доланайын“ диййэр. ²⁵Доланып геленде, өйүң сүпүрилги, хемме задың ербе-ердигини гөрийэр. ²⁶Онсоң гидип, өзүндөн хем эрбет еди рухы янына аляр-да, шол ере барып, месген тутяр. Шейлеликте, ол адамың соңкы ягдайы өңкүсүнден-де эрбет боляр». ²⁷Иса бу затлары айдып дурка, мэхеллэниң арасындан бир аял сесини гаталдып: «Сени догран, Сени эмдирен эне нэхили багтлы!» дийди. ²⁸Иса болса: «Хава, Худайың сөзүни эшидип, оны бержай эдйәнлер хас хем багтлыдыр!» дийип жогап берди.

Юнусың аламаты

(Матта 12:38-42)

²⁹Мэхелле хас көп үйшенде, Иса шейле дийди: «Бу несил эрбет несилдир. Олар алакат талап эдйэр, эмма олар Юнус пыгамбериңкиден башга алакат берилмез. ³⁰Юнус Ниневе халкына нэхили алакат болан болса, Ынсан Оглы-да бу несле эдил шонуң ялы алакат болар. ³¹Гүнорта меликеси кыямат гүни бу несле гаршы чыкып, оны хөкүм эдер, себәби ол Сүлейманың пэхимини диңлемек үчин, ериң аңры ужундан гелди. Ине, бу ерде Сүлеймандан-да үстүн Бири бар. ³²Ниневе халкы кыямат гүни бу несле гаршы чыкып, оны хөкүм эдер, себәби олар Юнусың вагзы билен тоба гелдилер. Ине, бу ерде Юнусдан хем үстүн Бири бар.

^а 11:15 *Беелзебул* – шейтаның бейлеки ады. Сөзлүге серет.

Бедениң ышыгы

(Матта 5:15; 6:22,23)

³³Хич ким чыраны якып, гизлин ерде я-да габың ашагында гойян дәлдир, терсине, ичери гиренлер ышыгы гөрер ялы, оны чыраданьң үстүнде гойяндыр. ³⁴Бедениң чырасы гөздүр. Гөзүң сагдын болса, тутуш бедениң хем ягты болар, гөзүң шикесли болса, тутуш бедениң хем гараңкы болар. ³⁵Шонуң үчин хем эгә бол, сендеки ышык гараңкы болаймасын. ³⁶Сениң тутуш бедениң ягты болуп, хич бир гараңкы ери ёк болса, чыра сени өз шөхлеси билен ягтылдын ялы, бедениң бүтинлей ягты болар».

Вай халыңыза!

(Матта 23:1-36; Марк 12:38-40)

³⁷Иса бу затлары айдып дурка, бир фарисей Оны өйүне нахара чагырды. Иса барып, сачак башында отурды. ³⁸Фарисей Онуң нахардан өң элини ювмандыгыны гөрүп, гең галды. ³⁹Эмма Реб Иса оңа шейле дийди: «Ине, сиз фарисейлер кәседир гапчанагың дашыны арассалаярсыңыз, эмма ичиңиз ачгөзлүкден хем писликден долудыр. ⁴⁰Акмаклар! Дашыны ярадан ичини-де яратмадымы? ⁴¹Мәтәчлере йүрекден садака берин, шонда хеммеси сизиң үчин арасса болар. ⁴²Вай халыңыза, эй, фарисейлер! Сиз нарпыздан, хер хили ыслы отдан ондан бир бөлеги берйәрсиниз, эмма адалат билен Худайың сөйүсини эсгермейәрсиниз. Буларың бирини бержай эдип, бейлекилерини ташламалы дәлсиңиз. ⁴³Вай халыңыза, эй, фарисейлер! Сиз синагогаларда баш күрсүлери, базарларда өзүңизе салам берилмегини халаярсыңыз. ⁴⁴Вай

халыңыза! Сиз хич беллиги болмадык мазарлара меңзейәрсиниз: адамлар билмезден шейле мазарларың үстүнде гезйәндирлер».

⁴⁵Төврат мугаллымларың бири Оңа: «Эй, Мугаллым! Сен бу затлары айтмак билен, бизиң хем гөвнүмизе дегйәрсин» дийди. ⁴⁶Иса хем шейле дийди: «Сизиң хем вай халыңыза, эй, Төврат мугаллымлары! Агыр йүклери адамлара йүклейәрсиниз, өзүңиз болса ол йүклере бармагыңызы хем дегирмейәрсиниз. ⁴⁷Вай халыңыза! Сиз пыгамберлерин губурларыны дикйәрсиниз, эмма олары өлдүренлер өз аталарыңыздыр. ⁴⁸Шейтмек билен, сиз аталарыңызың эденлерини тассыкляярсыңыз. Хава, пыгамберлери аталарыңыз өлдүрди, сиз хем оларың губурларыны дикйәрсиниз. ⁴⁹Шу себәпден хем, Худайың акылдарлыгы шейле дийпдир: „Мен оlara пыгамберлер, рессулар иберерин, оларың кәбирини өлдүрерлер, кәбирини хем ызарларлар“. ⁵⁰Шонуң үчин хем дүйнә ярадылалы бәри хемме пыгамберлерин дөкүлен ганы үчин бу несил жогапкәрди. ⁵¹Хабылың ганындан башлап, ыбадатхана билен гурбанлык сыпасының арасында өлдүрилен Зекаряның ганына ченли бу несил жогапкәрди. Хава, Мен сизе шуны айдырын: әли габахатлыклар үчин шу несил жогап берер. ⁵²Вай халыңыза, эй, Төврат мугаллымлары! Сиз билимиң ачарыны алып гитдиңиз. Өзүңиз бу гапыдан гирмедиңиз, гирмек ислейәнлере хем бөвет болдуңыз». ⁵³Иса ол ерден гайдан вагты фарисейлер билен Төврат мугаллымлары Онуң гаршысына чыкып, үстүне энчеме меселелер барадакы сораглары

ягдырмага башладылар. ⁵⁴Шейдип, Исаны сөзүнде тутжак болуп, аматлы пурсады пейлейәрдилер.

12-нжи бап

Иса икийүзлүлик барада дуйдуряр
(Матта 10:26-31; 12:32)

¹Шол вагт мүнлерче адам үйшүп, бири-бирлерине гысылышып дурдулар. Иса илки билен Өз шәгиртлерине гүррүң бермәге башлады: «Өзүңизи фарисейлерин хамырма-ясындан, ягны икийүзлүликден гораң. ²Япык болуп, үсти ачылмажак, гизлин болуп, билинмежак зат ёкдур. ³Гараңкылыкда нәме айтсаңыз, ягтылыкда эшидилер, ички отагларда чакан чавушыңыз үчеклерде ыглан эдилер. ⁴Эй, достларым, Мен сизе шуны айдайын: бедени өлдүр-йән, эмма ондан соңра хич зат эдип билмейәнлерден горкмаң. ⁵Мен сизе кимден горкмалыдыгыңызы айдайын: өлдүренден соң довзаха зыңмага гүйжи етйән Худайдан горкун. Хава, сизе айдярын, Ондан горкун. ⁶Бәш серче ики теңнә сатылмаярмы нәме? Муңа гарамаздан, Худай оларың хич бирини ятдан чыкармаяр. ⁷Сизиң башыңыздакы сачыңыз хем долы саналгыдыр. Горкман, сиз серчелерден хас гымматлысыңыз. ⁸Сизе шуны диййәрин: ким Мени ынсанларың өңүнде ыкрат этсе, Ынсан Оглы хем оны Худайың перишделериниң өңүнде ыкрат эдер. ⁹Ким Мени адамларың өңүнде рет этсе, онуң өзи-де Худайың перишделериниң өңүнде рет эдилер. ¹⁰Ким Ынсан Оглуна гаршы сөз айтса, багышланар, эмма Мукадес Руха дил етирен багышланмаз.

¹¹Сизи синагогалара, ёлбашчыларың, хөкүмдарларың хузурына гетиренлеринде, өзүңизи нәхили горажакдыгыңызы ве нәме дийжекдигиңизи гайгы этмәң. ¹²Мукадес Рух сизе нәме диймелидигиңизи шол пурсадын өзүнде өвредер».

Акмак бай тымсалы

¹³Мәхелләниң арасындан бири Иса: «Мугаллым! Доганыма айт, гой, ол мирасы мениң билен пайлашсын» дийди. ¹⁴Иса оңа: «Эй, ынсан, ким Мени сизиң үстүңизден казы я-да хәким эдип белледи?» дийди. ¹⁵Онсоң олар: «Эгә болуң! Өзүңизи хер хили бетнебисликден гораң, себәби ынсаның яшайшы онуң мал-мүлкүниң боллугына баглы дәлдир» дийди. ¹⁶Соңра Иса олар бир тымсал айдып берди: «Бир бай адамың ери бол хасыл берйәр. ¹⁷Ол адам: „Нәме этсемкәм? Хасылымы гоймага-да ерим ёк“ дийип, ичини гепледйәр. ¹⁸Онсоң ол: „Хә, мен, ине, шейле эдерин: аммарларымы сөкүп, улурак аммарлар саларын-да, әхли галламы, бар задымы шол ере йыгнарын. ¹⁹Өзүме болса, эй, жаным, көп йыл үчин йыгналан энчеме задың бар, дынжыңы ал, ий, ич, кейп чек диерин“ диййәр. ²⁰Эмма Худай оңа: „Эй, акмак! Эдил шу гижәниң өзүнде жаның алнар. Онсоң өзүң үчин тайярлан затларың киме галар?“ диййәр. ²¹Өзи үчин хазына топлаян, эмма Худайың назарында бай болмадык хер бир адамың соңы шейле болар».

Гайгы этмәң
(Матта 6:25-34)

²²Онсоң Иса шәгиртлерине шейле дийди: «Шоңа гөрә сизе диййәрин:

нәме ийип-ичерин дийип жаныңыз, нәме геерин дийип бедениңизи гайгы этмән. ²³Жан иймитден, беден эгин-эшикден хас гымматлыдыр. ²⁴Гаргалара середиң, олар не эйәрлер, не-де орярлар. Оларың не аммарлары, не-де урулары бар. Муңа гарамздан, Худай олары иймитлендирийәр. Сиз гушлардан нәче эссе гымматлысыңыз! ²⁵Сизиң хайсы бириңиз гайгы эдип, өмрүңизи бир сагат узалдып билйәрсиңиз? ²⁶Бу кичижик зады эдип билмейән болсаңыз, онда нәме үчин галан затларың гайгысыны эдйәрсиңиз? ²⁷Лилияларың өсүшине сын эдиң: олар не захмет чекйәрлер, не-де йүп эгирийәрлер. Эмма Мен сизе диййәрин, хатда Сүлейман хем өзүниң бүтин шан-шөхратында буларың хич бири ялы гейинмәнди. ²⁸Эмма бу гүн бар болуп, эртир ожага ташланян мейдан отуны Худай шейле гейиндирийән болса, сизи ондан хас артык гейиндиремзи, эй, иманы азлар?! ²⁹Шонуң үчин хем нәме ийип-ичежкдигиңизи, нәме гейжекдигиңизи агтармаң, булар барада алада этмән. ³⁰Бу затларың барыны бу дүнийәниң адамлары агтаряндыр. Атаңыз буларың әхлисиниң сизе герекдигини билйәр. ³¹Сиз болса Худайың Шалыгыны агтарың, шонда бу затлар хем сизе онуң үстүне гошулып берлер.

³²Горкма, эй, кичижик сүри! Чүнки Атаңыз Шалыгы сизе бермеги макул билди. ³³Эмләгиңизи сатың, гарыплара садака берин. Өзүңизе көнелмейән гапжык, гөкде түкенмейән хазына тайярлаң. Ол ере огры голайлашян дәлдир, гүе иййән дәлдир. ³⁴Хазынаңыз ниреде болса, йүрегиңиз хем шол ерде болар.

Оя хем тайярлыклы болуң (Матта 24:45-51)

³⁵Биллериңиз гушалгы, чыраларыңыз якылгы болсун. ³⁶Тойдан гелип, хожайыны гапыны каканда, дессине оңа гапыны ачмага гарашян адамлар ялы болуң. ³⁷Хожайыны доланып геленде, онуң оя гөржек хызматкәрлери ненеңси багтлы! Сизе догрусыны айдярын, хожайын билини гушап, хызматкәрлерини сачак башында отурдар. Янына гелип, олара өзи хызмат эдер. ³⁸Хожайын исле ярыгиже, исле дандан гелсин, онуң геленде, оя гөржек хызматкәрлери ненеңси багтлыдыр! ³⁹Эмма шуны билип гоюн: өй эе си огрының хайсы сагатда гелжегини билседи, өйүни талатмазды^a. ⁴⁰Сиз хем тайяр болуң, себәби Ынсан Оглы сизиң осламаян сагадыңызда гелер».

⁴¹Шонда Петрус: «Агам, бу тымсалы дине бизе айдярысыңмы я-да хеммелере?» дийип сорады.

⁴²Реб Иса шейле жогап берди: «Хожайының садык хем акыллы иш доландырыжысы ким? Бейлеки хызматкәрлерине вагтлы-вагтында нахар бермек үчин, оларың үстүнден гоян адамы дәлми? ⁴³Хожайыны доланып геленде, ишиниң башында гөрән хызматкәри нәхили багтлы! ⁴⁴Сизе догрусыны айдярын, хожайыны әхли малмүлкүни шоңа ынанар. ⁴⁵Эмма шол хызматкәр өз ичинден: „Хожайыным гич гелер“ дийип, гуллары ве кенизлери урмага, ийип-ичип, серхош болмага башласа, ⁴⁶хожайыны хем онуң осламаян гүнүнде, ойламаян сагадында гелсе, оны парча-парча эдип, онуң башына бивепаларың гүнүни салар.

^a 12:39 **Өйүни талатмазды** – кәбир голязмаларда оя боларды, өйүни талатмазды.

⁴⁷Хожайынының ислегини билсе-де, тайяр болмаян, онуң ислегини ерине етирмейән хызматкәр көп енжилер. ⁴⁸Эмма билмезликден таяга мынасып иш эден адам аз енжилер. Киме көп берлен болса, ондан хас көп талап эдилер. Киме көп зат ынанылан болса, ондан көп зат хем исленилер».

Парахатлык дәл-де, бөлүнишик
(Матта 10:34-36)

⁴⁹Иса сөзүни довам этди: «Мен ер йүзүне от ягдырмага гелдим. Хернә шол от инди туташып бир янасады! ⁵⁰Мен чуңнур гайгы-хасрата батырын. Бу амала ашянча, Мен дарыгырын! ⁵¹Мени ер йүзүне парахатлык гетирмәге гелендир өйдәрсинизми? Ёк, бөлүнишик гетирмәге гелдим дийәрин. ⁵²Мундан бейләк бир өйде яшаян бәш адам бөлүнишип, үчүси икисине гаршы, икиси хем үчүсине гаршы болар. ⁵³Ата оглуна, огул атасына гаршы, эне гызына, гыз энесине гаршы, гайынене гелнине, гелин гайыненесине гаршы болар».

Аламатлара душунмек
(Матта 16:2,3; 5:25,26)

⁵⁴Иса мэхеллә йүзленип, шейле дийди: «Сиз гүнбатардан бир булудың пейда боланыны гөрөн бадыңыз: „Ягыш ягар“ дийәрсиниз, шейле хем боляр. ⁵⁵Гүнорта ели өвсенде болса: „Хова ыссы болжак“ дийәрсиниз, шейле хем боляр. ⁵⁶Эй, икйүзлүләр! Ериң хем асманың гөрнүшинден маны чыкарып билйәннә-де, нәмә үчин бу хәзирки дөвүрден маны чыкарып билеңзөк?

⁵⁷Нәмә үчин өзүңизе догры зады сайлап алып билмейәрсиниз? ⁵⁸Бир сени айыплап, казыете алып гитсе,

онуң билен ёлдакаң барлыш. Ёгсам ол сени каза, казы хем зындан сакчысына табшырып, зындана дүшемегиң ахмал. ⁵⁹Саңа шуны айдярын, жеримәни долы төлейәнчәң, ол ерден чыкмарсын».

13-нжи бап

Тоба эдиң

¹Шол вагт бирнәче адам гелип, Пилатың желилелилере эденлери барада Иса хабар бердилер. Пилат оларың кәбирини өлдүрип, оларың ганларыны кесип дуран гурбанлыкларына гошупды. ²Иса шейле жогап берди: «Шейле эжир чекен бу желилелилери бейлеки әхли желилелилерден хас көп гүнәли хасапаярсыңызми? ³Әлбетде, ёк! Эмма тоба этмесениз, сизиң хеммәңиз шолар ялы хеләк боларсыңыз. ⁴Я Силоям минарасы үстлерине йыкылып өлен он секиз адам ядыңызда дәлми? Эйсем шолар Иерусалимдәкилерден хас көп языклдыр өйдйәннәми? ⁵Әлбетде, ёк! Эмма тоба этмесениз, сизиң хеммәңиз шолар ялы хеләк боларсыңыз».

⁶Онсоң Иса олар шү тымсалы гүрүң берди: «Бир адамың багында битип отуран бир инжир агажы бар экен. Ол гелип, ондан миве агтаря, йөне хич зат тапмаяр. ⁷Ол багбана: „Мен үч йылдан бәри гелип, бу инжир агажындан миве гөзлейән, эмма бирини-де тапамок. Оны кесип ташла! Ол нәмә бидерек ер тутуп отыр?“ дийәр. ⁸Эмма багбан оңа: „Агам, оңа бу йыл хем дегме, мен онуң төверегини газып, дөкүн берейин. ⁹Гелжәк йыл миве берсе-хә не ягышы, бермесе-де, оны кесип ташларсын“ дийәр».

Иса били бүкүк аялы сагалдыр

¹⁰Бир Сабат гүни Иса синагогала-рың биринде халка өвредйәрди. ¹¹Ол ерде он секиз йыл бәри ичинде хасса-лык рухы болан били бүкүк бир аял барды. Ол ики эпленип, асла дикелип билмейәрди. ¹²Иса оны гөрөнде, янына чагырып: «Начар! Сен чекйән эжирлериңден халас болдуң» дийди. ¹³Онсоң Иса эллерини аялың үстүнде гойды велин, ол шобада дикелип, Худайы шөхратландырмага башлады. ¹⁴Эмма Исаның хасса аяла Сабат гүни шыпа беренине гахари гелен синагога баштутаны халка йүзленип: «Ишлемек үчин алты гүн бардыр, шыпа тапмага Сабат гүни дәл-де, башга гүнлерде гелин» дийди. ¹⁵Реб Иса хем оңа: «Эй, икийүзлүлөр! Сизиң хайсы бириңиз Сабат гүни өкүзинизи я эшегинизи ахырың башындан чөзүп, сува якмага экитмейәрсиниз? ¹⁶Бу аял он секиз йыллап шейтан тарапындан багланан Ыбрайымың гызыдыр. Эйсем Сабат гүни боланы үчин ол бу зынжырдан азат эдилмели дәлми?» дийди. ¹⁷Иса бу сөзлери айдан вагты, Оңа гаршы чыканларың хеммеси утанды. Халк болса Онуң эдйән ажайып ишлери-не бегенди.

Горчица тохумы ве хамырмая тымсалы

(*Матта 13:31-33; Марк 4:30-32*)

¹⁸Онсоң Иса: «Худайың Шалыгы нәмә меңзейәр? Оны нәмә меңзедейин? ¹⁹Ол бир адамың өз меллегине экен горчица тохумына меңшешдир. Ол өсүп, агажа өврүлйәр, гушларам онуң шахаларында хөвүртге ясанярлар» дийди.

²⁰Иса ене-де сөз ачып: «Худайың Шалыгыны нәмә меңзедейин? ²¹Ол хамырмая меңзейәр: аял үч керсен уна бирже бөлек хамырмая гошса-да, тутуш хамыр чишйәр» дийди.

Дар гапы

(*Матта 7:13,14,21-23*)

²²Иса Иерусалиме тарап гидип баршына, шөхерлериң, обаларың ичинден гечип, адамлар өвредйәрди. ²³Бир адам Ондан: «Эй, Агам! Халас эдилжеклериң саны аз болармыка?» дийип сорады.

Иса оlara шейле дийди: ²⁴«Мен сизе диййәрин: дар гапыдан гирмәге чалшың, себәби көплер бу гапыдан гирмәге жан эдерлер, эмма башармазлар. ²⁵Өй эси туруп, гапыны гулланда, сиз дашарда галып, гапыны какарсыңыз ве: „Ага, бие гапыны ачай-да!“ дийип ялбарарсыңыз. Ол хем сизе: „Мен сизи танамок, ниреден гелениңизиде билемок“ дийип жогап берер. ²⁶Шонда сиз: „Биз сениң билен ийип-ичдик. Сен көчелеримизде бие сапак бердиң“ диерсиниз. ²⁷Эмма ол ене-де: „Мен сизи танамок! Ниредендигиңизиде билемок! Ёк болуң янымдан, эй, эрбетлер!“ дийип жогап берер. ²⁸Ыбрайымы, Ысхагы, Якубы ве эхли пыгамберлери Худайың Шалыгында, өзүңизин болса дашары ковланыңызы гөрөн вагтыңыз, ол ерде аглама хем дишгыжама болар. ²⁹Гүндогардан, гүнбатардан, демиргазықдан, гүнортадан адамлар гелип, Худайың Шалыгында сачак башында отуарлар. ³⁰Догрудан-да, илкинжилер болжак соңкулар бар ве соңкулар болжак илкинжилер бар».

Исаның Иерусалиме хайны гелйәр
(Матта 23:37-39)

³¹Шол вагт кәбир фарисейлер гелип, Иса: «Бу ерден чыкып, башга ере гит. Хирод Сени өлдүрмек ислейәр» дийдилер. ³²Иса оларга шейле дийди: «Гидиң-де, ол тилкә айдың, ине, Мен бу гүн ве эртир арвах-жынлары ковуп, шыпа берерин, үчүленжи гүни иши ми битирерин. ³³Эмма шонда-да Мен бу гүн, эртир ве биригүн ёл йөремели, себәби пыгамбеиң Иерусалимден дашарда өлмеги болуп билжек зат дәлдир! ³⁴Эй, Иерусалим! Пыгамберлери өлдүрйән, өзүне ёллананлары дашлаян Иерусалим! Товугың өз жүйжелерини ганатларының ашагына йыгнайшы ялы, Мен хем энчеме гезек сениң чагаларыңы йыгнажак болдум, эмма сиз муны исле медиңиз! ³⁵Ине, өйүңиз хараба өврүлер. Сизе шуны айдайын: „Риббиң адындан Гелйәне алкыш болсун!“ диййәнчәңиз, Мени гайтадан гөрмерсиңиз».

14-нжи бап

Иса бир фарисейиң өйүнде

¹Бир Сабат гүни Иса фарисейле риң башлыкларындан бириниң өйүне нахара гелди. Хеммелер Оңа дыкгат билен середйәрдилер. ²Онуң гаршысында эли-аягы чишен бир адам отырды. ³Иса фарисейлерден ве Төврат мугаллымларындан: «Сабат гүни бир хасса шыпа бермеклик кануна догры гелйәрми я-да ёк?» дийип сорады. ⁴Олар сесини чыкармадылар.

Иса хем яңкы адама элини дегрип, она шыпа берди ве өйүне иберди. ⁵Онсоң олардан: «Биринизиң оглуңыз ^а я-да өкүзиниң гуя гачса, Сабат гүнүдигине гарамаздан оны дессине чыкармазмы?» дийип сорады. ⁶Олар бу сорагларга жогап берип билмедилер.

⁷Иса чагырыланларың төри сайла яндыкларыны гөрүп, оларга шу тымсалы айтды: ⁸«Бири сени тоя чагыранда, барып төре гечме. Ол сенден хас хорматлы бирини чагыран болаймасын. ⁹Той эеси гелип, саңа: „Ериңи бу адама бер“ дийәймесин. Онсоң сен утанып, ишигиң янында отурмалы боларсың. ¹⁰Шонуң үчин бир ере чагырыланыңда, аягучда отур. Сени чагыран яныңа гелип: „Эй, дост! Төре геч“ дийсин. Шонда сачак башындакы отуранларың янында хорматың болар. ¹¹Өзүни ёкары тутян адам песелдилер, пес тутян болса бейгелдилер».

¹²Онсоң Иса Өзүни чагырана: «Гүнортанлык я-да агшамлык нахарыны беренинде, дост-ярларыңы, догангарындашларыңы, бай гоңшуларыңы чагырма. Эгер чагырсан, олар хем сени чагырып, мунуң өзезини долар. ¹³Мейлис гураныңда гарыплары, майыплары, агсаклары, көрлери чагыр. ¹⁴Шонда сен ялканарсың. Чүнки олар саңа өзезини долуп билмезлер, мунуң өзези саңа догры адамларың дирелен вагты берлер» дийди.

Улы мейлис тымсалы
(Матта 22:1-10)

¹⁵Иса билен сачак башында отуранларың бири муны эшиденде, Оңа:

^а 14:5 *Оглуңыз* – кәбир голязмаларда *эшегиңиз*.

«Худайың Шалыгында чөрек ийжек адам нәхили багтлы!» дийди. ¹⁶Иса хем оңа шейле дийди: «Бир адам улы мейлис гурап, биртопар адамы чагырыпдыр. ¹⁷Нахар вагты боланда, ол: „Гелиң, әхли зат тайяр“ дийип, мыхманлара хабар бермек үчин, өз хызматкәрини уградяр. ¹⁸Эмма оларың хеммеси диллешен ялы, өтүнч сорамага башлаярлар. Биринжиси оңа: „Мен бир бөлек ер сатын алдым, шоны гөрмәге гитмели. Хайыш эдйәрин, мени багышла“ диййәр. ¹⁹Бейлекиси: „Мен бәш жүбүт өкүз сатын алдым, шолары барламага барярын. Хайыш эдйәрин, гаты гөрме“ диййәр. ²⁰Ене бири: „Мен тәзе өйлендим, шонун үчин барып билмейәрин“ диййәр. ²¹Хызматкәр гелип, булары өз женабына хабар берйәр. Онсоң өй эеси гахарланып, хызматкәрине: „Дессине шәхериң көчелерине, ёл-ёдаларына гит-де, гарыплары, майыплары, көрлери, агсаклары шу ере гетир“ диййәр. ²²Хызматкәр: „Женап! Сениң айданың ерине етирилди, йөне энтек хем ер бар“ диййәр. ²³Онсоң женап хызматкәрине: „Өйүм доллар ялы, обалара, онун даш-төверегиндәки мейданлара айлан-да, адамлары гелер ялы эт“ диййәр. ²⁴Мен сизе шуны айдайын: шол илкинжи чагырыланларың екежеси хем Мениң сачагымдан датмаз».

Шәгирт болмагың төлеги (Матта 10:37,38)

²⁵Улы мәхелле Иса билен биле барялды. Иса ызына өврүлип, олар шейле дийди: ²⁶«Ким Мениң яныма гелип, атасыны, энесини, аялыны, балачагасыны, доганыны, уясыны, хатда өз жаныны хем йигренмесе, Мениң шәгирдим болуп билмез. ²⁷Ким өз

хачыны гөтерип, Мениң ызыма дүшмесе, Мениң шәгирдим болуп билмез. ²⁸Айдалы, араңыздан бири минара гурмак ислейәр. Ол илки отурып, муны тамамламага пулуның етип-етмежекдигини хасапламазмы? ²⁹Себәби минараның бинядыны тутуп, соң иши тамамлап билмесе, муны гөрәнерлерин хеммеси оңа гүлер. ³⁰Олар: „Бу адам муны гурмага башлады, эмма тамамлап билмеди“ диерлер. ³¹Я болмаса бир патыша башга бир патыша билен уруш этмәге баряр диели. Үс-түме гелиән йигрими мүң эсгере он мүң эсгер билен гаршылык гөркезип билермикәм дийип, илки отурып маслахатлашмазмы? ³²Башармажак болса, ол душман энтек узакдака, илчи иберип, ярашык шертлерини сорар. ³³Шейлеликде, сизиң хер бириңиз әхли задыңыздан эл чекмесениз, Мениң шәгирдим болуп билмерсиңиз.

³⁴Дуз говы затдыр, эмма ол өз тагамыны йитирсе, онда оңа нәдип тагам берлер? ³⁵Ол не топрага, не-де дөкүне ярар, оны зир-зибиле зыңарлар. Эшитмәге гулагы бар адам эшитсин!»

15-нжи бап

Йитен гоюн тымсалы (Матта 18:12-14)

¹Әхли салгытчылар билен гүнәкәрлер Исаның айдян затларыны диңлемек үчин, Онун дашына үйшйәрдилер. ²Фарисейлер билен Төврат мугаллымлары болса: «Бу адам гүнәкәрлери кабул эдйәр, олар билен нахар иййәр» дийип хүңүрдешйәрдилер. ³Онсоң Иса олар шу тымсалы айтды: ⁴«Сизден бириңиз йүз гойны бар диели. Ол буларың бирини йитирир. Шонда ол тогсан докузсыны дүзде

гоюп, тә йитен гойнуны тапянча, оны гөзлемәге гитмезми? ⁵Тапанда болса, оны бегенч билен эгнине алып гайдар. ⁶Өйүне гелип, достларыны, гоңшуларыны чагырып: „Мениң билен биле шатланың, йитен гойнумы тапдым!“ диер. ⁷Сизе шуны айдярын: шунуң ялы тоба эден еке гүнәли үчин гөкде болжак шатлык тоба мэтәч дәл тогсан докуз догры адам үчин болжак шатлыктан хас улы болар».

Йитен пул тымсалы

⁸«Айдалы, бир аялың он саны күмүш теңнеси бар экен. Ол буларың бирини йитирйәр. Шонда ол чыраны якып, өйи сүпүрип, оны тапянча, үнс берип гөзлемезми? ⁹Тапанда болса өз жораларыны, гоңшуларыны чагырып: „Мениң билен биле шатланың, йитен теңнәми тапдым“ диер. ¹⁰Мен сизе шуны айдярын: тоба эден екеже гүнәли үчин, Худайың перишделериниң арасында эдил шунуң ялы улы шатлык болар».

Йитен огул тымсалы

¹¹Иса сөзүни довам этди: «Бир адамың ики оглы бар экен. ¹²Кичи оглы какасына: „Кака, мал-мүлкден мениң пайыма дүшенини бер“ диййәр. Какасы хем байлыгыны огулларының арасында бөлүп берйәр. ¹³Бирнәче гүнден соң кичи оглы бар-ёгуны топлап, бир узак юрда гидйәр. Ол ерде шады-хоррамлыкда яшап, мал-мүлкүни еле совурия. ¹⁴Бар задыны совандан соң, яңкы юрда гаты ачык дүшүп, ол хорлук чекмәге башлаяр. ¹⁵Шейлеликде, ол гидип, шол юрдун бир яшайжысына гүнлүкчи дуряр. Ол хем оны өз өрүлерине доңуз бакмага иберйәр. ¹⁶Огланың доңузларың ий-

йән көсүклери билен гарныны дойрасы гелйәрди, эмма она хич ким хич зат бермейәрди. ¹⁷Ол ахырсоңы акылына айланып, өзүне шейле диййәр: „Какамың энчеме гүнлүкчилери бар, оларың хеммесиниң хем дойянча иймәге чөрөклери бар. Мен болса бу ерде ачыкдан өлжек болуп йөрүн! ¹⁸Говусы, какамың янына барып, она: ‘Кака, мен Гөкдәкә-де, саңа-да гаршы гүнә этдим. ¹⁹Мен инди сениң оглуң дийилмәге-де мынасып дәл. Мени өз гүнлүкчилериңден бири ялы кабул эт дийин’“. ²⁰Йигит какасының янына уграяр.

Оглы энтек узакдака, какасы оны гөрйәр. Оңа йүреги аваяр, ылгап барып оглуның бойнундан гужаклап, оны огшаяр. ²¹Оглы она: „Кака, мен Гөкдәкә-де, сана-да гаршы гүнә этдим. Мен инди сениң оглуң дийилмәге-де мынасып дәл“ диййәр. ²²Эмма какасы хызматкәрлерине буйрук берип: „Дессине иң сайлама доны гетириңде, она гейдириң. Эллерине йүзүк дакың, аякларына көвүш гейдириң. ²³Бага бакылан гөләни гетирип, дамагыны чалың, ийип шатланалың! ²⁴Себәби бу оглум өлүди, инди дирелди; ол йитипди, инди тапылды“ диййәр. Шейдип, олар той этмәге башлаярлар.

²⁵Шол вагт онуң улы оглы экин мейданында экен. Ол өе голайланда, айдым-саз билен оюн-гүлки сеслерини эшидйәр. ²⁶Ол хызматкәрлерин бирини янына чагырып, мунуң себәбини сораяр. ²⁷Ол хем она: „Иниң гайдып гелди. Какаң онуң саг-аман ызына доланып гелени үчин, бага бакылан гөләниң дамагыны чалды“ диййәр. ²⁸Улы оглы гахарланып, ичери гирмек ислемейәр. Шонда какасы дашары

чыкып, оңа ялбаряр. ²⁹Эмма ол какасына шейле жогап берйэр: „Гөрийэңми, мен нэче йылдыр, сениң үчин гул ялы ишледим, хич хачан сениң буйрукларына ёк диймедим. Муңа гарамаздан, өз достларым билен шүвелең эдер ялы, сен маңа хич хачан бир чебиш-де бермедидиң. ³⁰Эмма әхли байлыгыңы лолы хелейлере совран бу оглуң геленде, сен оңуң үчин бага бакылан гөләниң дамагыны чалдың“. ³¹Какасы оңа: „Оглум, сен хемише мениң янымда ахыры, мениң бар задым сениңкидир. ³²Бу гүн болса той эдип, шатланмак герек, себәби сениң иниң өлүди, инди дирелди; ол йитипди, инди тапылды“ дийип жогап берйэр».

16-нҗы бап

Угуртапыҗы иш доландырыҗы

¹Иса шәгиртлерине шулары гүрүң берди: «Бир бай адамың иш доландырыҗысы бар экен. Бу иш доландырыҗының байың мал-мүлкүни даргадяндыгы барада оңа шикаят эдипдирлер. ²Бай оны янына чагырып: „Сен хакда эшидйән затларым нәме? Иш доландырышың бабатда хасабат бер, себәби сен мундан бейләк мениң иш доландырыҗым болуп билмерсин“ диййэр. ³Иш доландырыҗы өз-өзүне: „Инди нәме этсемкәм? Хожайыным ишими элимден аляр. Мен газы газмага әжиз, диленмәге утанярын. ⁴Хә... ишден ковлан вагтым халк мени өйүне кабул эдер ялы, нәме этжегими билйәрин“ дийип ойланяр.

⁵Шейлеликде, ол хожайынына бергили адамларың барыны бир-бирден янына чагыряр. Биринҗи чагыраныңдан: „Мениң хожайыныма нэче бергиң бар?“ дийип сораяр. ⁶Ол: „Йүз челек ^a зейтун ягы“ дийип жогап берйэр. Иш доландырыҗы оңа: „Дил хатыңы ал-да, отурып, дессине шоны элли челек дийип яз“ диййэр. ⁷Онсоң башга биринден: „Сениң нэче бергиң бар?“ дийип сораяр. Ол хем: „Мүң халта ^b бугдай“ дийип жогап берйэр. Оңа-да: „Дил хатыңы ал-да, шоны секиз йүз дийип яз“ диййэр.

⁸Хожайыны бу хилегәр иш доландырыҗыны угуртапыҗылыгы үчин тарыплады. Бу дүнийәниң адамлары өз неслиниң арасында херекет этмекде нурдакы ынсанлардан парасатлыдыр. ⁹Сизе шуны айдярын: өзүңизе дост газанмак үчин дүнийәниң байлыгыны улаңың, бу мал-мүлк гутаранда болса, сиз эбеди галҗак месгенлере кабул эдилерсиниз.

¹⁰Аз затда ынамдар болан көп затда хем ынамдардыр, аз затда ынамдар болмадык көп затда-да ынамдар болуп билмез. ¹¹Шейлеликде, дүнийәниң байлыгында ынамдар болмасаңыз, сизе чын байлыгы ким ынанар? ¹²Башга бириниң эмләги бабатда ынамдар болмасаңыз, өз эмләгиңизи сизе ким берер? ¹³Хич бир хызматкәр ики хожайына хызмат эдип билмез. Ол я бирини йигренип, бейлекисини сөер, я-да бирине вепалы болуп, бейлекисини әсгермезлик эдер. Сиз хем Худая, хем байлыга хызмат эдип билмерсиниз».

¹⁴Пулы сөийән фарисейлер бу сөзлери эшидип, Исаны масгара этмәге

^a 16:6 *Йүз челек* – грекче йүз бат такм. 4000 литр.

^b 16:7 *Мүң халта* – грекче йүз кор такм. 30000 кг.

башладылар. ¹⁵Иса олара шейле дийди: «Сиз өзүңизи адамларын янында акляарсыңыз, эмма Худай йүрегиңизи билийэндир. Адамларын арасында ёкары сайылан зат Худайын янында йигренжидир.

¹⁶Яхя гелйәнчә, адамлар Төврада ве пыгамберлерин язгыларына гөрә яшамалы болупды. Инди болса Худайын Шалыгының Хош Хабары вагыз эдилйәр, оңа хеммелерин гиреси гелйәр. ¹⁷Төврадын екеже нокадының йитенинден, асман билен ериң йите-ни аңсатдыр.

¹⁸Аялыны айрып, башга аяла өйленен адам зына эдйэндир. Әринден айрылан аяла өйленен киши-де зына эдйэндир».

Бай адам ве Лазар гедай

¹⁹«Бир бай адам бар экен. Ол гырмызы дон ве непис эшиклер гейип, хер гүнүни шады-хоррамлыкда гечирерди. ²⁰Онуң гапысының агзында тутуш беденини яра басан Лазар атлы бир гедай ятарды. ²¹Ол байын сачагындан дөкүлен овунтыклары иймегин арзувындады. Итлер хем гелип, онуң яраларыны яларды. ²²Бир гүн вагты долуп, гедай өлйәр. Перишделер оны Ыбрайымың янына экидйәрлер. Соңра бай хем өлйәр ве жайланяр. ²³Довзахда эжир чекйән бай габагыны галдырып, узакдан Ыбрайымы ве онуң янындакы Лазары гөрйәр. ²⁴Шонда ол гыгырып: „Эй, Ыбрайым ата, маңа рехим эт! Лазары ибер, бармагының ужуны сува батырып, мениң дилими соватсын, себәби бу одуң ичинде мен эжир чекйәрин“ диййәр. ²⁵Эмма Ыбрайым оңа: „Эй, огул! Сен өз яшайшыңда ягшы затлары аланың, Лазарын болса эжир

чекенини ядыңа сал. Инди болса ол бу ерде рахатлык гөрйәр, эмма сен эжир чекйәрсин. ²⁶Булардан башгада, бизиң билен сизиң араңызда әпет бир учут гойлупдыр, шонун үчин бу ерден сиз тарапа, ол ерден хем биз тарапа хич ким гечип билмез“ дийип жогап берйәр. ²⁷Шонда бай адам: „Бейле болса, атам, саңа ялбарярын, Лазары какамың өйүне ибер. ²⁸Себәби мениң бәш доганым бар. Бу гыналян ере дүшмезлери ялы, Лазар барып шейле ериң бардыгыны олар дуйдурсын“ диййәр. ²⁹Эмма Ыбрайым: „Оларда Мусаның ве пыгамберлерин язгылары бар ахыры, гой, шолара гулак ассынлар“ диййәр. ³⁰Ол хем: „Ёк, эй, Ыбрайым ата! Олар диче өлүләрден бири янларына баранда тоба эдерлер“ диййәр. ³¹Ыбрайым оңа: „Олар Муса ве пыгамберлере гулак асмаян болсалар, онда өлүләрден бири дирелсе-де, ынанмазлар“ дийип жогап берйәр».

17-нжи бап

Багышлама ве иман барадакы таглымат

¹Иса шәгиртлерине шейле дийди: «Адамлары гүнә дучар эдйән затларын гелмеги гутулгысыздыр, эмма бу затларын гелмегине ярдам берйән адамың дат гүнүне! ²Маңа ынаның пес гөвүнлилерин бириниң гүнә этмегине себәп боланындан, бойнундан бир дегирмен дашы асылып, деңзе ташлананы онуң үчин хас оңат болар.

³Хабардар болуң! Эгер доганың гүнә этсе, оңа кәе. Эгер ол тоба этсе, оны багышла. ⁴Ол саңа гаршы гүнде еди гезек гүнә эдип, еди гезек хем яныңа гелип: „Тоба эдйәрин!“ дийсе, оны

багышла». ⁵Ресуллар Реб Иса: «Би-зиң иманымызы артдыр!» дийдилер. ⁶Ол шейле дийди: «Эгер сизиң бир горчица дәнеси ялы иманыңыз болуп, шу тут агажына: „Бу ерден гопарылда, деңизде гөгер!“ дийсеңиз, ол сизе гулак асар. ⁷Айдалы, сизиң ер сүрйән я-да чопанчылык эдйән хызматкәриңиз бар. Ол мейдандан геленде, сизиң хайсыңыз оңа: „Басым гел-де, сачак башында отур“ диерсиңиз? ⁸Гайтам, оңа: „Мениң агшамлыгымы тайярла, билиңи гуша-да, ийип-ичйәнчәм, маңа хызмат эт, өзүң соңра ийип-ичерсиң“ диймезми? ⁹Буйрукларыны бержай эдени үчин, ол хызматкәре миннетдарлык билдирерми? ¹⁰Сиз хем өзүңизе буйрулан әхли зады бержай эдениңизден соң: „Биз хем йөне бир хызматкәрдирис, дине өзүмизе табырылан юмшы ерине етирдик“ дийиң».

Иса он саны дери кеселлини сагалдыр

¹¹Иса Самария билен Желиләнең үс-түнден гечип, Иерусалиме тарап гитди. ¹²⁻¹³Ол обаларың бирине гиренде, Оңа эндамы дери кеселине дучар болан он адам саташды. Олар узакда дуруп, гаты сес билен: «Эй, Иса! Халыпа, бизе рехим эт!» дийдилер. ¹⁴Иса олары гөрүп: «Барың, руханылара гөрнүң» дийди. Олар ёлдакалар кеселден сапланды. ¹⁵Оларың бири сагаланыны гөрүп, гаты сес билен Худайы шөхратландырып, ызына өврүлди. ¹⁶Ол Исаның аякларына йыкылып, Оңа миннетдарлык билдирди. Бу адам самариялыды. ¹⁷Иса: «Кеселден сапланан он киши дәлмиди? Галан докуз адам ниреде? ¹⁸Худайы шөхратландырмак

үчин бу кесекиден башга хич ким ызына өврүлмедими?» дийип сорады. ¹⁹Онсоң оңа: «Тур, гидибер, иманың сени халас этди» дийди.

Худайың Шалыгының гелиши барада (Матта 24:23-28,37-41)

²⁰Бир гүн фарисейлер Исадан Худайың Шалыгының хачан гелжекдигини соранларында, Ол: «Худайың Шалыгы гөзе гөрнүп гелмез. ²¹Адамлар: „Ине, бу ерде!“ я-да „Анха, ол ерде!“ диймезлер, себәби Худайың Шалыгы сизиң араңыздадыр» дийип жогап берди. ²²Онсоң Иса шәгиртлерине шейле дийди: «Ынсан Оглуның гүнлеринден бирини гөрмеги күйсежек вагтыңыз гелер, эмма ол гүни гөрмерсиңиз. ²³Адамлар сизе: „Ине, Ынсан Оглы шу ерде!“ я-да „Анха, ол ерде!“ диерлер. Эмма гитмән, оларың ызына дүшмән! ²⁴Йылдырым гөгүң бир ужундан чакып, бейлеки бир ужуны нәхили ягтылдын болса, Ынсан Оглы хем Өз гүнүнде шейле болар. ²⁵Эмма Ол өңүрти көп гөргү гөрүп, бу несил тарапындан рет эдилмелидир. ²⁶Нухуң гүнлеринде нәхили болан болса, Ынсан Оглуның гүнлеринде-де шейле болар. ²⁷Адамлар Нухуң гәмә мүнән гүнүне ченли ийип-ичип, өйленип, дурмуша чыкып, аркайын яшап йөрдүлер. Соңра әпет сил гелип, барыны ёк этди. ²⁸Лутуң гүнлеринде хем шонуң ялы болды: адамлар ийип-ичип, алып-сатып, экип-дикип йөрдүлер. ²⁹Эмма Лутуң Содомдан чыкан гүни гөкден от билен күкүрт ягып, хеммесини ёк этди. ³⁰Ынсан Оглуның пейда болжак гүнүнде хем шейле болар. ³¹Шол гүн үчекдәки адам өйдәки

затларыны алмак үчин ашак дүшмесин. Шейле-де, экин мейданындакы хем ызына гелмесин. ³²Лутуң аялыны яда салың! ³³Ким жаныны аямага чалышса, оны йитирер, ким жаныны йитирсе, оны аман саклар. ³⁴Сизе шуны айдярын: шол гиже бир дүшек-де ики адам болар, бири алнар, бири гойлар. ³⁵Билеликте бугдай үвейән ики аял болар, бири алнар, бейлеки-си гойлар». ^a ³⁷Шәгиртлер Иса йүзленип: «Агам, бу хадысалар ниреде болар?» дийип сорадылар. Иса хем: «Маслык ниреде болса, гарагушлар хем шол ере үйшәндир» дийип жогап берди.

18-нжи бап

Тутанъерли дул аял тымсалы

¹Онсоң Иса шәгиртлерине оларың хемише Худая дога эдип, асла рухдан дүшмезлигиң зерурлыгы хакда бир тымсал айдып берди: ²«Бир шәхерде Худайдан горкмаян бир казы бар экен. Ол казы адамлары эсгермейән экен. ³Шол шәхерде бир дул аял хем бар экен. Ол үзнүксиз казының янына гатнап: „Давагәримден мениң хакымы алып бер“ дийип ялбарыпдыр. ⁴Казы бирнәче вагтлап муны этмәндир. Ахырсоңы ол өз-өзүне: „Мен Худайдан горкмасам-да, адамлары эсгермесем-де, ⁵дынгысыз гелип, мени бизар этмез ялы, бу дул аялың хакыны алып берейин. Инди бир гелип, мениң гулак этими гуратмасын“ диййәр». ⁶Риб Иса ене сөзүни довам

этди: «Адалатсыз казының нәме айданына гулак асың. ⁷Эйсем, Худай Өз сайланларының, гиже-гүндиз Өзүне йүз тутуп перят эдйәнлериң хакыны алып бермезми? Олары көп гарашдырармы? ⁸Сизе шуны айдярын: оларың хакыны тиз алып берер. Йөне Ынсан Оглы геленде, ериң йүзүнде иманлы адам тапармыка?»

Фарисей ве салгытчы тымсалы

⁹Өз догрулыгына бил баглап, бейлекилери кемсидйән кәбир адамлара Иса шу тымсалы гүррүң берди: ¹⁰«Ики адам Худая дога этмек үчин ыбадатхана гидйәр. Оларың бири фарисей, бейлекиси салгытчы экен. ¹¹Фарисей дуруп, өзи хакда ичинден: „Худайым, мен кәбир адамлар ялы талаңчы, пис, зынахор дәлдигиме, хатда бу салгытчы ялы-да дәлдигиме Саңа шүкүр эдйәрин. ¹²Мен хепдеде ики гезек агыз беклейәрин, әхли газанжымың ондан бирини берйәрин“ дийип дога окаяр. ¹³Салгытчы болса узакда дуруп, габагыны гөгә галдырмага хем йүрек этмейәр, гайтам гурсагына уруп: „Худайым, Мен гүнәкәре рехим эт!“ диййәр. ¹⁴Мен сизе фарисейиң дәл-де, салгытчының акланып гидендигини айдярын, себәби ким өзүни ёкары тутса, песелдилер, ким өзүни пес тутса, бейгелдилер».

Чагалар билен Иса

(*Матта 19:13-15; Марк 10:13-16*)

¹⁵Онсоң башларына элини гойсун дийип, адамлар чагалары Исаның

^a **17:35** Кәбир голязмаларда 36-нжи аят душ гелийәр: *Экин мейданында ики адам болар, бири алнар, бири гойлар.*

янына гетирдилер. Муны гөрөн шә-гиртлер чагалары гетиренлере кәе-дилер. ¹⁶Эмма Иса чагалары янына чагырып: «Чагалары Мениң яныма гойбеиң, олары сакламаң, себәби Худайың Шалыгы шулар ялыларың-кыдыр. ¹⁷Сизе догрусыны айдярын: ким Худайың Шалыгыны чага ялы кабул этмесе, ол ере асла гирип бил-мез» дийди.

Байлык ве бакы яшайыш
(Матта 19:16-30; Марк 10:17-31)

¹⁸Бир ёлбашчы Исадан: «Эй, ягшы Мугаллым! Мен бакы яшайшы мирас алмак үчин нәме этмели?» дийип сорады. ¹⁹Иса оңа: «Нәме үчин Маңа ягшы дийәрсин? Еке-тәк Худайдан башга хич ким ягшы дәлди. ²⁰Сен табшырыклары билйәнсин: адам өлдүрме, зына этме, огурлык этме, ялан шаятлык этме, ата-энеңе хормат гой» дийип жогап берди. Ол адам: «Мен буларың хеммесини яшлыгымдан бәри бержай эдип гелйәрин» дийди. ²¹⁻²²Иса муны эшиденде, оңа: «Сениң ене бир кемиң бар. Нәмәң бар болса сатып, гарыплара пайла, шонда гөкде хазынаң болар. Онсоң гелде, Мениң ызыма дүш» дийди. ²³Ол бу сөзлери эшидип, гаты тукаат болды, себәби чакданаша байды. ²⁴Иса онуң тукаатлыгыны гөрүп: «Байлара Худайың Шалыгына гирмек нәхили агыр! ²⁵Бир дүйәниң инңәниң гөзүнден гечмеги бай адамың Худайың Шалыгына гирмегинден аңсатдыр» дийди. ²⁶Муны эшиденлер: «Онда ким халас болуп билер?» дийип сорадылар. ²⁷Иса: «Ынсан үчин мүмкин дәл затлар Худай үчин мүмкинди»

дийди. ²⁸Петрус Оңа: «Ине, биз әхли задымызы ташлап, Сениң ызына дүшдүк!» дийди. ²⁹⁻³⁰Иса олара: «Сизе догрусыны айдярын: Худайың Шалыгының хатырасы үчин өйүни, аялыны, доганларыны, эне-атасыны, бала-чагасыны ташлан хер кес бу дөвүрде ызына энчеме эссе артык эдип алар, гелжек дөвүрде болса бакы яшайша говшар» дийди.

Иса өлүп дирелжәгини ене айдяр
(Матта 20:17-19; Марк 10:32-34)

³¹Иса Онкилери бир чете чекип, олара: «Инди Иерусалиме барярыс. Пыгамберлериң Ынсан Оглы хакда язанларының әхлиси бержай болар! ³²Ол кесеки миллетлериң элине табшырылар. Олар Оны масгаралап кемсидерлер, үстүне түйкүрерлер, гамчыларлар ве өлдүрерлер. ³³Эмма үчүленжи гүн Ол дирелер» дийди.

³⁴Шәгиртлер бу затларың хич бирине дүшүнмедилер. Бу сөзлериң маньсы олардан гизленилгиди. Олар Онуң нәме хакда гүррүң эдйәнини билмедилер.

Бир көрүң гөзи ачылар
(Матта 20:29-34; Марк 10:46-52)

³⁵Иса Ерихо голайланда, ёлуң гырасында бир көр адам дилегчилик эдип отырды. ³⁶Ол янындан мәхелләниң гечип баряндыгыны эшидип, мунуң нәмедигини сорады. ³⁷Оңа: «Насыралы Иса гечип баря» дийип хабар бердилер. ³⁸Шонда ол: «Эй, Давут Оглы Иса! Маңа рехим эт!» дийип гыгырды. ³⁹Сесиң чыкмасын дийип, өңден баряң көп адамлар оңа кәдилер, эмма ол: «Эй, Давут Оглы! Маңа

рехим эт!» дийип, өңкүден хем гатыгыгырды. ⁴⁰Иса аяк чекип, ол адамы гетирмеклерини буюрды. Янына геленде, Иса ондан: ⁴¹«Сениң үчин нәме этмегиме ислейәрсин?» дийип сорады. Ол: «Агам, гөзлерим ачылсын!» дийди. ⁴²Иса оңа: «Гой, гөзлериң ачылсын! Иманың саңа шыпа берди» дийди. ⁴³Шобада бу адамың гөзлери ачылды ве ол хем Худайы шөхратландырып, Исаның ызына дүшүп гидиберди. Муны гөрөн әхли халк Худайы алкышлады.

19-нҗы бап

Иса билен Заккай

¹Иса Ерихоның ичинден гечип барды. ²Ол ерде Заккай атлы бир бай адам барды, ол салгытчыларың башлыгыды. ³Заккай Исаның кимдигини гөрмек иследи, эмма онуң бойы гысга болансоң, мәхелледен яна Оны гөрүп билмеди. ⁴Шейлеликте, Оны гөржек болуп, өңе ылгап, бир инжир агажының үстүне чыкды, себәби Иса шол ёлдан гелйәрди. ⁵Иса ол ере геленде, ёкары середип, Оңа: «Заккай! Тиз ашак дүш. Бу гүн Мен сениң өйүңде галмалы» дийди. ⁶Ол хем дессине ашак дүшүп, Оны шатлык билен кабул этди. ⁷Халк муны гөрүп: «Бир гүнәкәриң өйүне мыхман болды» дийшип, хүңүрдемәге башлады. ⁸Заккай болса еринден туруп, Реб Иса: «Әй, Агам! Инди мен байлыгымың ярысыны гарыплара бержек. Кимиң задыны нәхак алан болсам, дөрт эссе эдип гайтарып бержекдириң» дийди. ⁹Иса оңа: «Бу гүн бу өй халас болды,

себәби бу адам хем Ыбрайымың хакыкы неслидир. ¹⁰Инсан Оглы йитенлери агтармага ве халас этмәге гелендир» дийди.

Он хызматкәр тымсалы (Матта 25:14-30)

¹¹Бу затлары динләп дуркалар, Иса бир тымсал билен сөзүниң үстүни етирди. Себәби Ол Иерусалимиң голайындады, халк хем Худайың Шалыгы басым гөрнер дийип оялаарды. ¹²Иса шонуң үчин шейле дийди: «Бир бегзада шалык сүрмәге ыгтыярлык алмак үчин, бир узак юрда ёларована боляр. ¹³Ол хызматкәрлеринден онусыны янына чагырып, олара: „Мен гелйәнчәм, шу пулы ишледин“ дийип, херсине бир хоржун пул^а берйәр.

¹⁴Бегзаданың халкы оны йигренйән экен. Олар: „Бу адамың бизиң үстүмизден шалык сүрмегини ислемейәрис“ дийип, онуң ызындан илчилер иберйәрлер. ¹⁵Эмма муңа гарамздан, ол ыгтыярлык алып, ызына доланяр. Соңра ол пул берен хызматкәрлерини янына чагырып, кимиң нәме газананыны билмек ислейәр. ¹⁶Биринжиси гелип: „Хожайын! Сениң бир хоржун пулуң он хоржун пул газанды“ диййәр. ¹⁷Оңа: „Берекелла, ягшы хызматкәр! Аз затда садк боланың үчин он шәхере хәким бол“ диййәр. ¹⁸Икинжиси гелип: „Хожайын! Сениң бир хоржун пулуң бәш хоржун пул газанды“ диййәр. ¹⁹Хожайыны оңа хем: „Сен хем бәш шәхере хәким бол“ диййәр. ²⁰Онсоң үчүнжи хызматкәри гелип: „Хожайын! Ине,

^а 19:13 *Бир хоржун пул* – грекче *он мина*. Бир мина такмынан үч айлык газанч пулуна деңдир.

сениң бир хоржун пулуң, мен оны бир улы яглыга дүвүп сакладым. ²¹Мен сенден горкдум, себәби сен гаты өздиеңли адам. Сен гоймадык еринден алярсың, экмедик еринден орярсың“ диййэр. ²²Хожайыны оңа: „Эй, эрбет хызматкэр, сени өз агзыңдан чыкан сөзлер билен хөкүм эдерин! Асыл сен мениң өздиеңли адамдыгымы, гоймадыгымы алянымы, экмедигими орянымы билйэрмидиң? ²³Онда нәме үчин пулумы ишлетмәге бермедидиң? Мен геленимде, оны пейдасы билен алардым“ диййэр. ²⁴Онсоң хожайын ол ерде дуранлара: „Онуң элинден пулы алың-да, он хоржунла бериң“ диййэр. ²⁵Олар оңа: „Хожайын, онуң өзүңде өңем он хоржун пул бар ахыры!“ диййэрлер. ²⁶Ол: „Мен сизе диййэрин, кимде бар болса, оңа берлер, кимде ёк болса, онуң элиндәки хем алнар. ²⁷Үстлеринден патышалык этмегиме ислемайән душманларымы болса, шу ере гетириң-де, гөзүмиң алнында өлдүриң“ дийип жогап берйэр».

Иса Иерусалиме улы дабара билен гирйэр

(Матта 21:1-11; Марк 11:1-11; Ёханна 12:12-19)

²⁸Иса булары айдып болансоң, ёлуны довам этдирип, Иерусалиме тарап уграды. ²⁹Ол Зейтун дагының этегиндәки Бейтфажы билен Бейтания голайланда, ики шәгирдини ёллап, олара: ³⁰«Өңүңиздәки оба барын. Оба гирен ериңизде даңылгы дуран бир тайхар тапарсыңыз, онуң үстүне шу вагта ченли хич ким мүнән дәлдири. Оны чөзүң-де, бәри алып гелиң.

³¹Эгер бири сизден: „Нәме үчин оны чөзйэрсиниз?“ дийип сораса, оңа: „Бу тайхар Реббе герек“ дийиң“ дийди.

³²Ёллананлар гидип, барыны Онуң айдышы ялы тапдылар. ³³Тайхары чөзүп дуркалар, онуң эелери: «Тайхары нәме үчин чөзйэрсиниз?» дийип сорадылар. ³⁴Олар хем: «Бу тайхар Реббе герек» дийдилер. ³⁵Тайхары Исаның янына гетирип, үстүне донларыны атдылар-да, Исаны оңа мүндүрдилер. ³⁶Ол гидип барярка, адамлар донларыны ёла дүшейэрдилер. ³⁷Иса Зейтун дагыңдан ашак инйән ёла голайланда, шәгиртлериң хеммеси гөрән әхли гудратларына шатланып, батлы сеслери билен Худайы шөхратландырмага башладылар. ³⁸Олар: «Реббиң адыңдан патыша алкыш болсун! Гөклерде паракхатлык, иң белентликде шан-шөхрат болсун!» диййэрдилер. ³⁹Мәхелләниң арасыңдан кәбир фарисейлер Иса: «Мугаллым! Шәгиртлериңиң агзыны юмдур!» дийдилер. ⁴⁰Эмма Ол: «Сизе айдярын: олар дымса, дашлар гыгырышар» дийди.

⁴¹Иса Иерусалиме голайланда, оны гөрүп аглады. ⁴²Ол шейле дийди: «Вах, кәшгә сен бу гүн өзүңе нәмәниң паракхатлык гетиржекдигини билседидиң! Эмма бу эңтек сениң гөзлериңден гизлин. ⁴³Сениң башыңа шейле бир гүнлер гелер: душманларың даш-төверегеңе гарымлар газып, сени габарлар, хер яңдан гысып-говрарлар. ⁴⁴Олар сени вейран эдип, сениң ичиңдәки чагалары гырып ташларлар. Сенде даш үстүңде даш гоймазлар, себәби сен Худайың саңа гелен пурсадыны сайгармадың».

Иса сатыжылары

ыбадатханадан ковяр

(Матта 21:12-17; Марк 11:15-19;

Ёханна 2:13-22)

⁴⁵Онсоң Иса ыбадатхананың ховлусына гирип, ол ердәки сатыжылары ковамга башлады. ⁴⁶Иса олар: «„Мениң өйүм ыбадат өйи болар“ дийип язылгыдыр, эмма сиз муны гаракчыларың сүренине өврүпсиңиз» дийди. ⁴⁷Ол хер гүн ыбадатхананың ховлусында сапак берйәрди. Ёлбашчы руханылар, Төврат мугаллымлары ве халкың баштутанлары болса Оны өлдүрмегиң күйүндедилер. ⁴⁸Эмма мунуң ёлуны тапып билмейәрдилер, себәби әхли халк Оны улы үнс билен динлейәрди.

20-нжи бап

Исаның эрк-ыгтыяры барада совал

(Матта 21:23-27; Марк 11:27-33)

¹Бир гүн Иса ыбадатхананың ховлусында халка өвредип, Хош Хабары вагыз эдйәркә, ёлбашчы руханылар, Төврат мугаллымлары ве яшуллар Онуң янына гелдилер. ²Олар Иса: «Ханы, бизе айт, Сен бу затлары хайсы ыгтыяр билен эдйәрсин? Бу ыгтыяры Саңа ким берди?» дийдилер. ³Иса хем: «Мен хем сизе бир совал бержек. Маңа айдың, ⁴Яхя чүмдүриш ыгтыярыны ниреден алды? Гөкденми я-да ынсандан?» дийип сорады. ⁵Олар муны өзара маслахатлашмага башладылар: «Эгер Гөкден дийсек, Ол бизе: „Онда нәме үчин оңа ынанмадыңыз?“ диер. ⁶Эгер-де ынсандан дийсек, әхли халк бизи дашлар, себәби халк

Яхяның пыгамбердигине ынаныр».

⁷Ахыры олар: «Биз ниредендигини билемзок» дийип жогап бердилер.

⁸Иса-да олар: «Менем сизе бу затлары хайсы ыгтыяр билен эдйәними айтжак дәл» дийди.

Үзүмчилик ве кәрәндечилер

тымсалы

(Матта 21:33-46; Марк 12:1-12)

⁹Соңра Иса халка шу тымсалы гүрүң бермәге башлады: «Бир адам үзүм багларыны отурдып, оны багбанлара кәрәндесине берйәр-де, өзи узак вагтлык башга юрда гидйәр. ¹⁰Хасыл мөвсүми геленде, үзүмиң мивесинден алып гелмек үчин, ол хызматкәрлериниң бирини кәрәндечилериң янына иберйәр. Эмма кәрәндечилер оны енжип, бош ковуп гойберйәрлер. ¹¹Ол башга бир хызматкәрини иберйәр, кәрәндечилер оны-да енжип, масгара эдип, бош ковуп гойберйәрлер. ¹²Ол үчүнжи хызматкәрини-де иберйәр. Олар оны хем яралап, ковуп гойберйәрлер. ¹³Онсоң үзүмчилигиң эеси: „Мен нәме этмели? Гел, өз сөвер оглумы иберейин, белки, оны сыларлар“ өйдйәр. ¹⁴Кәрәндечилер болса оны гөрәнлеринден, өзара маслахатлашып: „Мирасдар шудур! Гелиң, шуны өлдүрелиң, мирас бизе галар“ дийишйәрлер. ¹⁵Шейлелик-де, оны үзүмчиликден чыкарып өлдүрйәрлер. Инди үзүмчилигиң эеси булара нәме эдер? ¹⁶Ол гелип, бу кәрәндечилери өлдүрер, үзүмчилиги болса башгалара берер». Халк муны эшидип: «Даш әдеверсин!» дийди. ¹⁷Иса олара бакып: «Онда „Уссаларың рет эден дашы, бинаның бурч дашы

болды“ диен язгының манысы нәме?
¹⁸Ким бу дашың үстүне йыкылса, бөлек-бөлек болар. Эгер ол бириниң үстүне гачса, оны мынжырадар» дийди. ¹⁹Төврат мугаллымлары билен ёлбашчы руханылар Оны шол вагтың өзүнде тутмагың ёлуны агтардылар, себәби Онуң бу тымсалы өзлерине какдырып айданыны аңдылар. Эмма олар халкдан горжардылар.

Императорыңкы – императора
 (Матта 22:15-22; Марк 12:13-17)

²⁰Исаны гөз астына алып, Оны аңтамак үчин, бирнәче догручылсумагы Онуң ызына салдылар. Олар Исаны гепде тутуп, Оны хәкимиң хөкүмине ве ыгтыярына табшырмак максатлары барды. ²¹Шейлеликте, олар Оңа: «Мугаллым! Биз Сениң догры зады өвредйәндигиңи, адамларың дережесине бакман, Худайың ёлуны хакыкат билен өвредйәндигиңи билйәрис. ²²Ханы айт, бизиң императора салгыт төлемегимиз догрумы я-да догры дөл?» дийип сорадылар. ²³Иса оларың хилесине дүшүнип: ²⁴«Маңа салгыт пулуны гөркезиң. Бу теңнедәки шекил билен язгы кимиңки?» дийди. Олар: «Императорыңкы» дийип жогап бердилер. ²⁵Ол: «Онда императорыңкыны – императора, Худайыңкыны Худая берин» дийди. ²⁶Олар халкың янында Оны сөзүнде тутуп билмән, берен жогабына хайран галып, сеслерини чыкармадылар.

Дирелиш барада совал
 (Матта 22:23-33; Марк 12:18-27)

²⁷Өлүмден соң дирелишиң ёкдугыны айдян сатдукейлерин кәбири

Исаның янына гелип, Оңа шейле сораг берди: ²⁸«Мугаллым! Муса бизе бир адамың доганы перзентсиз өлүп, ызында аялы галса, доганы онуң аялыны алып, өлен доганының неслини довам этдирмелидир дийип языпдыр. ²⁹Еди доган барды. Биринжиси бир аял алып, перзент гөрмән дүнейәден өтди. ³⁰Икинжиси билен ³¹үчүнжиси хем шол аялы алды. Шейдип, едиси хем шол аяла өйленип, ызларында перзент галдырман өлдүлер. ³²Ахырсоңы аял хем өлди. ³³Инди дирелиш гүни бу аял оларың хайсысының аялы болар? Оларың едиси хем оңа өйленипди ахырын». ³⁴Иса олара шейле жогап берди: «Бу дөврүң адамлары өйленйәндир, дурмуша чыкяндир. ³⁵Эмма гелжек дөвре ве өлүмден дирелише етмәге мынасып гөрленлер не өйленер, не-де дурмуша чыкар. ³⁶Асла өлмезлер, себәби олар перишделер ялыдыр. Олар дирелишиң перзентлеридиклери үчин Худайың перзентлеридир. ³⁷Муса-да өлүлерин дирелийәндигиңи тассыклап, янян чалы барадакы бөлүмде Ребби „Ыбрайымың, Ысхагың ве Якубың Худайы“ дийип атландыяр. ³⁸Ол өлүлерин дөл-де, дирилериң Худайыдыр, себәби Онуң үчин хеммелер диридир». ³⁹Төврат мугаллымларың кәбири: «Мугаллым, говы айтдың!» дийди. ⁴⁰Оңа мундан артык сораг бермәге хич ким милт этмеди.

Месих Кимиң Оглы?
 (Матта 22:41–23:36; Марк 12:35-40)

⁴¹Онсоң Иса олара: «Нәме үчин Месихе Давудың оглы диййәрлер? ⁴²Ине,

Давудың өзи Зебур китабында шей-
ле дийэр:

„Худай Реббиме ^a шейле
сөзледи:

⁴³ Душманларыңы аяк астына
саянчам,
Мениң сагымда отур“.

⁴⁴Эгер Давут Месихе Реб дийэн
болса, Ол нэхили Давудың оглы
боляр?» дийди. ⁴⁵Бүтин халк Оңа
гулак асып отырка, Иса шәгиртле-
рине: ⁴⁶«Төврат мугаллымларын-
дан эгә болуң! Олар узын дон ге-
йип гезмеги, базарларда өзлерине
салам берилмегини, синагогаларда
баш күрсүлери, мейлислерде төри
халаяндырлар. ⁴⁷Олар дул аялларын
өйлерини талап, гөз үчин узын-узын
догалар окан боляндырлар. Шейле
адамлар иң агыр жеза сезевар бо-
ларлар» дийди.

21-нжи бап

Дул аялың садакасы
(Марк 12:41-44)

¹Иса габагыны галдырып сере-
денде, байларың ыбадатхананың
садака гутусына өз садакаларыны
атып дураныны гөрди. ²Ол бир га-
рып дул аялың хем гута ики шай
атаныны гөрди. ³Ол: «Сизе догру-
сыны айдярын, бу гарып дул аял
хеммелерден көп атды. ⁴Бу адамла-
рың хеммеси садака гутусына өзле-
ринден артаны атдылар, бу аял бол-
са гарыплыгына гарамаздан, бар-
ёгуны, элиндәки әхли чөрөк пулуны
атды» дийди.

*Ынсан Оглуның доланып
гелмегиниң алааматлары*
(Матта 24:1-21,29-35;
Марк 13:1-19,24-31)

⁵Шәгиртлерден кәбири ыбадатхана-
ның ажайып дашлар ве Худая багыш
эдилен пешгешлер билен безелендиги
барада сөз ачды. Шонда Иса: ⁶«Шей-
ле бир гүнлер гелер, шонда бу ерде
даш үстүнде даш галмаз, гөрийән зат-
ларыңыздан хич зат галман, хеммеси
вейран болар» дийди. ⁷Олар Исадан:
«Мугаллым! Бу затлар хачан болар?
Буларың болжак махалында нэхили
аламат пейда болар?» дийип сорады-
лар. ⁸Иса: «Эгә болуң, хич ким сизи
алдаймасын! Көплер Мениң адым
билен гелип: „Мен – Шолдурын“ ве
„Вагт голайлады!“ диерлер. Оларың
ызына дүшмән. ⁹Урушлар хем гозга-
лаңлар барада хабарлар эшидениңиз-
де горкмаң. Бу затлар өңүрти болма-
лыдыр, эмма энтек соңы дәлдир» ди-
йип жогап берди. ¹⁰Онсоң Иса оlara
шейле дийди: «Миллет миллете, па-
тышалык патышалыга гаршы чыкар.
¹¹Айры-айры ерлерде гүйчли ертитре-
мелер, ачлык хем гыргын кесели, гор-
кунч вакалар, гөкден улы алааматлар
болар. ¹²Эмма бу хадысаларың хем-
месинден өң, сизи ызарлап, азар бе-
рерлер. Сизи синагогалара табшырып,
түрмелере дыкарлар. Мен себәпли си-
зи патышаларың ве хөкүмдарларың
хузурына элтерлер. ¹³Бу болса шаят-
лык этмек үчин сизе бир пурсат болар.
¹⁴Эмма сиз өзүңизи нэхили горажак-
дыгыңызы өңүнден гайгы этмезлиги
йүрегинизе дүвүн. ¹⁵Мунуң үчин Мен

^a 20:42 *Реб* – Зебурда бу сөз *реб* болуп, патыша йүзлениленде уланылды, бу ерде болса *Реб* Месихе дегилши.

сизе сөз хем акылдарлык берерин. Сизе гаршы чыкянларың хич бири муңа не гаршы дуруп билер, не-де бир зат айдып билер. ¹⁶Сизе эне-атаңыз, доганларыңыз, гарындашларыңыз, достларыңыз хем хайынлык эдерлер, кәбириңизи өлдүрерлер. ¹⁷Мен себәпли хеммелер сизи йигренер. ¹⁸Эмма сачыңызың бир тары хем кемелмез. ¹⁹Берк дуруң, шонда жаныңызы халас эдерсиңиз. ²⁰Гошунларың Иерусалими габандыгыны гөрөн чагыңыз, онуң вейран эдилжек вагтының голайландыгыны билиң. ²¹Шонда Яхудыядакылар даглара гачсын, шәхериң ичиндәкилер чыксын, төверегиндәкилер шәхере гирмесин. ²²Себәби шол гүнлер әхли языланларың бержай болмагы үчин жеза гүнлеридир. ²³Ол гүнлерде гөврели аялларың ве чага эмдирийәнлериң дат гүнүне! Себәби юрда эпет бела-бетерлер инер, бу халк газабә дучар болар. ²⁴Оларгылычдан гечирилер, есир алнып, әхли миллетлериң арасына сүргүн эдилер. Кесеки миллетлер өзлериңиң мөхлети долянча, Иерусалими ер билен егсан эдерлер. ²⁵Гүнде, Айда ве йылдызларда аламатлар пейда болар. Ер йүзүнде миллетлер деңиз хем толкунларың гүррүлдиси зерарлы башагай болуп, галагоплуга дүшерлер. ²⁶Адамлар горкудан, дүңйәниң башына гелйән бетбагтчылыкларә гарашмакдан яңа хушларыны йитирер, себәби асман жисимлери лерзана гелер. ²⁷Шонда олар Ынсан Оглуның бейик гудрата ве шөхрата бесленип, булутларда гелйәнни гөрерлер. ²⁸Бу затлар амала ашып башланда, башыңызы галдырып, ёкары середиң, себәби гутулышыңыз голайлап гелйәндир».

²⁹Иса оларә бир тымсал айтды: «Иңжире, әхли агачларә середиң. ³⁰Оларың япракландыгыны гөрүп, томсуң голайландыгыны өз-өзүңизден билйәрсиңиз. ³¹Шонуң ялы хем, бу вакаларың боланыны гөрениңизде, Худайың Шалыгының голайландыгыны билиң. ³²Сизе догрусыны айдярын: бу затлар болянча, бу несил дүңйәден өтмез. ³³Асман билен ер өтер, эмма Мениң сөзлерим асла өтмез. ³⁴Әгә болуң! Айшы-эшрет, серхошлык, яшайшың гайгылары йүрегиңизе орнамасын. Ёгсам, ол гүн дүзак кимин дуйдансыз үстүңизден инер. ³⁵Чүнки ол гүн тутуш ер йүзүнде яшайяларың хер бириниң үстүңден инер. ³⁶Бу болжак вакаларың барындан гачып гутулар ялы ве Ынсан Оглуның хузурында дуруп билер ялы, хемише оя болуп, Худая дилег эдиң».

³⁷Иса гүндизлерине ыбадатханының ховлусында халка өвредерди, агшамларына болса шәхерден дашары чыкып, гижәни Зейтун дагында гечирерди. ³⁸Ир сәхер билен әхли халк Онуң гүррүңлериңиң диңлемек үчин ыбадатхана гелерди.

22-нжи бап

Юдасың хайынлыгы

(Матта 26:1-5,14-16;

Марк 14:1,2,10,11; Ёханна 11:45-53)

¹Ине, Песах дийлип атландырылян Петир байрамы якынлашды. ²Ёлбашчы руханылар билен Төврат мугалымлары Исаны өлдүрмегиң ёлуны агтарярдылар, эмма халкдан горкярдылар. ³Шейтан Онкилериң бири болан Юдас Искариодың калбына гирди. ⁴Юдас ёлбашчы руханылар

билен серкерделериң янына барып, Исаны нәдип оларың элине салып бержекдиги барада маслахатлашды. ⁵Олар хем бегенишип, оңа пул бермәге разы болдулар. ⁶Юдас олар билен ылалашды ве халк ёк вагты Исаны олара табшырмак үчин, аматлы пурсат пейләп гезди.

Песах нахары

(Матта 26:17-30; Марк 14:12-26;

Ёханна 13:21-30;

1 Коринтослылар 11:23-25)

⁷Песах жанлысының союлян гүни, ягны Петир байрамы етип гелди. ⁸Иса: «Гидиң-де, бизиң үчин Песах нахарыны тайярлаң» дийип, Петрус билен Ёханнаны иберди. ⁹Олар: «Оны ниреде тайярламагымызы ислейәрсиң?» дийип сорадылар. ¹⁰Иса олара: «Шәхере гирениңизде, күйзеде сув алып барян бир адама саташарсыңыз. Ызына дүшүп гидиңде, онуң гирен өйүне гириң. ¹¹Онсоң өй эсине: „Мугаллым сенден шәгиртлерим билен Песах нахарыны иер ялы, мыхман отагы ниреде дийип сораяр“ дийиң. ¹²Ол хем сизе ёкаркы гатда әхли зат тайярланып гойлан гиң бир отагы гөркезер. Шол ерде тайярлык гөрүң» дийди. ¹³Олар гитдилер ве әхли зады Исаның айдышы ялы тапып, Песах нахарыны тайярладылар.

¹⁴Нахар вагты боланда, Иса ресуллары билен сачак башына гечди. ¹⁵Иса олара: «Мен бу Песах нахарыны әжир чекмезимден өң, сизиң билен биле иймеги гаты арзув эдипдим. ¹⁶Чүнки Худайың Шалыгында Песах нахарыны иймек үчин хеммәмиз йыгнанянчак, Мен ондан гайдып иймерин» дийди. ¹⁷Иса элине

бир кәсе алып шүкүр этди-де: «Муны алың-да, ичиң. ¹⁸Сизе шуны айдырың: Худайың Шалыгы гелйәнчә, шерабы гайтадан ичмерин» дийди. ¹⁹Онсоң чөреги алды-да, шүкүр этди, оны дөвүп, шәгиртлере берип: «Бу Мениң сизиң үчин гурбан эдилйән беденимдир, муны Мени яда салмак үчин бержай эдин» дийди. ²⁰Шейле хем нахардан соң шераплы кәсәни алып: «Бу кәсе Мениң сизиң үчин дөкүлйән ганым аркалы багланышылян тәзе әхтдир. ²¹Ине, Маңа хайынлык этжек адам Мениң билен бир сачагың башында отыр. ²²Хава, Ынсан Оглы өнүнден беллениши ялы жан берер, эмма Оңа хайынлык эдениң халына вай!» дийди. ²³Олар муны ки миң этжекдигини бири-бирлеринден сорап башладылар.

²⁴Олар өз арасында хайсы бирисиниң иң бейикдиги хакда жеделешдилер. ²⁵Иса олара шейле дийди: «Кесеки миллетлериң патышалары халклара өз хөкүмини йөредйәрлер, ыгтыярлы адамлары-да өзлерини хемаяткәр дийип атландырярлар. ²⁶Эмма сиз бейле болмаң. Араңызда иң улы иң кичи ялы болсун, баштутан, гой, хызматкәр кимин болсун. ²⁷Хайсысы хас улы: сачак башында отуранмы я-да хызмат эдйән? Сачак башында отуран дәлми? Эмма Мен сизиң араңызда бир хызмат эдйән киминдирин. ²⁸Башымдан гечирен сынагларымда Мениң янымда болан сизсиңиз. ²⁹Атамың Мени Патыша беллейши ялы, Мен-де сизи патыша эдип беллейәрин. ³⁰Сиз Мениң Шалыгымда ийип-ичерсиңиз ве тагтларда отурып, Ысрайылың он ики тиресиниң үстүнден казылык эдерсиңиз».

**Иса Петрусың инкәр
этжәкдигини айдяр**

(Матта 26:31-35; Марк 14:27-31;
Ёханна 13:36-38)

³¹Онсоң Иса сөзүни довам эдип: «Эй, Симун, Симун! Шейтан сизи бугдай ялы совурмак үчин диледи. ³²Эмма Мен иманың кемелмесин дийип, сениң үчин дилег этдим. Сен хем бир вагт өврүлип геленинде, доганларыңы кувватландыр» дийди. ³³Петрус: «Агам! Мен Сениң билен зындана-да, хатда өлүме-де гитмәге тайяр» дийди. ³⁴Иса: «Петрус, сана диййәрин, сен бу гүн хораз гыгырмаздан өң, Мени танамаяндыгыңы үч гезек айдарсың» дийди. ³⁵Онсоң Иса олардан: «Мен сизи гапжыксыз, торбасыз ве чарыксыз ёллан чагым кем задыңыз бармыды?» дийип сорады. Олар: «Ёкды» дийип жогап бердилер. ³⁶Иса олар: «Инди гапжыгыңыз бар болса, яныңыз алың, бир торба хем алың. Гылыжыңыз ёк болса, донуңызы сатың-да, бир гылыч эдиниң. ³⁷„Ол языклылар билен бир сайылды“ дийип язылгыдыр. Мен сизе диййәрин: бу Мен барада бержай болмалыдыр. Догруданда, Мен хақда языланлар бержай болуп баряр» дийди. ³⁸Шәгиртлер: «Эй, Агам! Ине, бу ерде ики гылыч бар» дийдилер. Иса хем олар: «Шол етерлик» дийди.

**Иса Зейтун дагында Худая дилег
эйдяр**

(Матта 26:36-46; Марк 14:32-42)

³⁹Иса дашары чыкып, хемишекиси ялы Зейтун дагына гитди. Шәгиртлери хем Онуң ызына дүшдүлер. ⁴⁰Ол

ере баранларында, Иса олар: «Сынага дүшмез ялы дилег эдиң!» дийди. ⁴¹Өзи болса олардан бир даш атым чете чекилди-де, дыза чөкүп: ⁴²«Эй, Агам! Эгер ислесен, бу хасрат кәсесини Менден сова гечир! Йөне Мениң ислегим дәл, Сениң ислегин амала ашсын!» дийип, дилег этмәге дурды. ⁴³Гөкден бир периште гөрнүп, Оны гүйчлендирди. ⁴⁴Ол агыр гама батып, ыхлас билен Худая дилег этди. Исадан акян дер ере дамян ган дамжалары ялыды. ⁴⁵Дилег эдип боландан соң туруп, Иса шәгиртлериң янына гелди. Оларың уклап ятандыкларыны гөрди, олар гайгы-хасратдан яна тапдан дүшүпдилер. ⁴⁶Иса олар: «Нәме үчин уклап ятырсыңыз? Сынага дүшмез ялы, туруң-да, Худая дилег эдиң!» дийди.

Иса тутуляр

(Матта 26:47-58; Марк 14:43-54;
Ёханна 18:3-11)

⁴⁷Ол энтэк гепләп дурка, бир мәхелле пейда болды. Онкилериң бири Юдас мәхелләниң өңүне дүшүп гелйәрди. Юдас Исаны огшажак болуп, Онуң голайына гелди. ⁴⁸Иса оңа: «Эй, Юдас! Сен бир огшук билен Ынсан Оглуна хайынлык эйдәрсинми?» дийип сорады. ⁴⁹Исаның янындакылар нәме болжагыны гөрүп: «Эй, Агам! Гылыч билен уралымы?» дийдилер. ⁵⁰Оларың бири баш руханының хызматкәрини уруп, онуң саг гулагыны кесди. ⁵¹Эмма Иса: «Ханы, бес эдиң!» дийди. Онсоң хызматкәриң гулагына элини дегрип, оны сагалтды. ⁵²Онсоң Иса Өзүни эле салмага гелен ёлбашчы руханылара, ыбадатхананың

горагчыларына, яшулулара йүзленип: «Нәме үчин бир гозгалаңчының гаршысына чыкан ялы, Мени тутмак үчин гылычлы хем таяклы гелипсиңиз?» ⁵³Мен хер гүн сизиң билен бирликде ыбадатханадакам, Мени тутмандыңыз. Эмма инди бу пурсат сизиңкидир, түмлүгиң хөкүм сүрйән сагадыдыр» дийди. ⁵⁴Исаны тутуп, баш руханының өйүне алып гитдилер. Петрус хем гара гөрнүмден оларың ызына дүшүп гитди.

Петрус Исаны инкәр эдйәр

(*Матта 26:67-75; Марк 14:65-72; Ёханна 18:15-18,25-27*)

⁵⁵Ховлының ортасында от якып отыркалар, Петрус-да оларың арасында отырды. ⁵⁶Петрусы одуң ягтысына гөрөн бир кениз оңа ичгин серетди-де: «Бу адам хем Онуң билен биледи» дийди. ⁵⁷Эмма Петрус: «Эй, зенан, мен Оны танамаярын» дийип инкәр этди. ⁵⁸Аз салымдан соң башга бири оны гөрүп: «Сен хем шолардан» дийди. Эмма Петрус: «Гардаш, мен олардан дәл» дийди. ⁵⁹Арадан бир сагада голай вагт геченсон, башга бир адам: «Догруданда, бу адам Онуң билен биледи, себәби бу желилели» дийди. ⁶⁰Эмма Петрус: «Эй, гардаш, мен сениң нәме айдының билемок» дийди. Эдил шол вагт, Петрус геппләп дурка, хораз гыгырды. ⁶¹Реб Иса гаңрылып, Петруса серетди. Петрус Реббин: «Хораз гыгырмаздан өң, сен Мени үч гезек инкәр эдерсиң» диен сөзүни ятлады. ⁶²Петрус дашары чыкып, мөңнүрип аглады. ⁶³Исаны саклаян адамлар Оны масгаралап, урмага башладылар. ⁶⁴Гөзүни даңып: «Ханы, велилик эт! Сени уран ким?» дийип сорадылар. ⁶⁵Ене-де Оңа энчеме хапа сөзлер айтдылар.

Иса межлисиң өңүнде

(*Матта 26:59-66; Марк 14:55-64; Ёханна 18:19-24*)

⁶⁶Даң атанда, ёлбашчы руханылар ве Төврат мугаллымлары халкың бейлеки яшулулары билен йыгнанышып, Оны өзлериниң межлисине гетирдилер. ⁶⁷Олар Исадан: «Бизе айт, Сен Месихми?» дийип сорадылар. Иса олар: «Айтсам, ынанмарсыңыз; ⁶⁸сорасам, жогап бермерсиңиз. ⁶⁹Эмма мундан бейләк Ынсан Оглы гудратлы Худайың сагында отурар» дийди. ⁷⁰Оларың хеммеси: «Онда Сен Худайың Оглы-да?» дийип сорады. Иса олар: «Мениң Кимдигими өзүңиз айдып дурсуңыз» дийип жогап берди. ⁷¹Олар: «Бизе мундан башга шаятлык нәме герек? Биз муны Онуң Өз дилинден эшитдик ахыры» дийишдилер.

23-нжи бап

Иса Пилатың ве Хиродың өңүнде

(*Матта 27:1,2,11-26; Марк 15:1-15; Ёханна 18:28-19:16*)

¹Онсоң межлисиң әхли агзалары ерлеринден туруп, Исаны Пилатың янына гетирдилер. ²Олар Исаны язгармага башладылар: «Биз бу адамың миллетимизи аздырдыгыны гөрдүк. Ол императора салгыт төлемәге гаршы чыкяр ве Өзүни Месих хем Патыша дийип атландыяр». ³Пилат Ондан: «Сен яхудыларың патышасымы?» дийип сорады. Иса оңа: «Айдышың ялыдыр» дийип жогап берди. ⁴Онсоң Пилат ёлбашчы руханылар билен халка: «Мен бу адамда хич хили этмиш гөрмедим» дийди. ⁵Эмма олар хөтжетлик эдип: «Бу адам Өз таглыматы билен тутуш

Яхудьяның илатыны өжүкдирийэр. Ол Желиледен башлап, шу ере ченли гелди» дийдилер. ⁶Муны эшидип, Пилат: «Бу адам желилелими?» дийип сорады. ⁷Исаның Хиродың велаятындандыгыны биленсон, Пилат Оны Хиродың янына иберди, себэби шол вагт Хиродың өзи хем Иерусалимдеди. ⁸Хирод Исаны гөрүп гаты бегенди, себэби көп вагтдан бэри Оны гөрмөк ислейэрди. Ол барадакы эшиден энчеме затларына гөрэ, Ондан бир гудратлы алакат гөрерин дие умыды барды. ⁹Хирод Ондан көп сораглар сорады, эмма Иса оңа хич бир жогап бермедди. ¹⁰Ёлбашчы руханылар билен Төврат мугаллымлары болса ол ерде дуруп, Оны бирагыздан айыплайардылар. ¹¹Соңра Хирод билен онуң эсгерлери Исаны кемсидип масгараладылар. Эгнине бир непис дон гейдирип, Пилатың янына ызына ибердилер. ¹²Шол гүн Пилат билен Хирод дост болды; мундан өң оларың арасында душманчылык барды.

¹³Пилат ёлбашчы руханылары, баштутанлары ве халкы үйшүрүп, ¹⁴олара: «Сиз бу адамы мениң яныма халкы аздырар дийип гетирдиңиз. Мен Оны гөзүңиңиз алнында сорага чекдим, эмма Ол барадакы айыптамаларыңыз догры чыкмады. ¹⁵Оны Хиродың янына ибердим, ол хем хич гүнө тапман, Оны ызына иберди. Сизиң гөршүңиз ялы, Ол өлүмө лайык хич зат этмөндир. ¹⁶Шонуң үчин хем, мен Онуң темминин берип, бошатжак» дийди. ¹⁷Эмма эхли халк бирагыздан: «Бу адамы ёк эт! Бизе Бараббасы бошат!» дийип

гыгырышды. ¹⁹Бараббас шэхерде йүзе чыкан бир гозгалаңа гатнашандыгы ве ганхордугу үчин зындана салныпды. ²⁰Пилат Исаны бошатмак ниети билен ене-де халка йүзленди. ²¹Эмма олар: «Оны хача чүйле! Хача чүйле!» дийип гыгырышдылар. ²²Пилат үчүнжи гезек олар: «Нэме үчин? Бу адам нэме яманлык этди? Мен Ондан өлүм жезасына лайык хич зат тапмадым. Шонуң үчин хем Оны жезаландырып бошатжак» дийди. ²³Эмма олар сеслерини хас гаталдып, хөтжетлик билен Онуң хача чүйленмегини талап этдилер ве оларың сеси үстүн чыкды. ²⁴Шейлек билен, Пилат оларың талабыны бержай этмөк карарына гелди. ²⁵Оларың соран адамыны, гозгалаң турзуп, адам өлдүрени үчин зындана салнан адамы бошатды, Исаны болса оларың ыгтыярына берди.

Иса хача чүйленйэр

(Матта 27:32-44; Марк 15:21-32;

Ёханна 19:17-27)

²⁶Эсгерлер Исаны алып баряркалар, экин мейданындан гелиән киринейли Симуны тутуп, аркасына хачы йүкледилер ве Исаның ызындан йөрөмөгө межбур этдилер. ²⁷Улы бир мэхелле Исаның ызына дүшүп гитди, оларың арасында Онуң үчин зарын-зарын аглаян аяллар хем барды. ²⁸Иса ол аяллар тарап өврүлип, шейле дийди: «Эй, Иерусалим гызлары! Мениң үчин агламаң. Өзүңиз ве чагаларыңыз үчин аглаң. ²⁹Чүнки шейле бир гүнлер гелер, адамлар: „Өнөлгесиз аяллар, догурмадык ятгылар, чага эмдирмедик гөвүслер

^a **23:16** Кэбир голязмаларда 17-нжи аят душ гелийэр: *Пилат байрамчылык мынасыбетли халка бир адамы бошадып бермелиди.*

нененци багтлы!“ диерлер. ³⁰Шонда даглара: „Бизин депәмизе ини!“ депелере: „Бизи өртүң!“ диерлер. ³¹Эгер адамлар гөк дарагта шейле затлар эдйән болсалар, онда гуры дарагта нәме болар?» ³²Иса билен башга ики женаятчыны хем жезаландырмак үчин алып барярддылар. ³³Олар Келлечанак дийилйән ере геленлеринден соң, Исаны яңкы женаятчылар билен бирликде хача чүйледилер. Женаятчыларың бири Онун саг тарапында, бейлекиси чеп тарапындады. ³⁴Иса: «Атам! Олары багышла, себәби олар нәме эдйәнлерини биле-ноклар» дийди. Эсгерлер бже атышып, Онун эшиклерини пайлашярддылар. ³⁵Халк Оңа середип дурды. Ёлбашчылар хем Онун үстүнден гүлүп: «Ол өзгелери халас этди. Эгер Ол Худайың сайлап-сечен Месихи болса, гой, инди Өзүни хем халас этсиндә!» дийишйәрдилер. ³⁶Эсгерлер хем янына гелип, Оны масгаралаярддылар. Оңа сирке хөдүр эдип: ³⁷«Яхудыларың патышасы болсаң, Өзүни халас эт-дә!» диййәрдилер. ³⁸Онун депесинде болса ^a: «БУ ЯХУДЫЛАРЫҢ ПАТЫШАСЫДЫР» диен язгы барды. ³⁹Чүйленен женаятчыларың бири Оңа яңсылап: «Сен Месих дәлми нәме? Онда Өзүңи-де, бизи-де халас эт-дә!» дийди. ⁴⁰Икинжи женаятчы болса муны айдана кәйәп: «Сен Худайдан горкаңокмы? Сен хем Онун билен бир жезаны чекйәрсин!» ⁴¹Биз өз этмишимизе лайык адалатлы жеза алдык. Эмма бу адам хич хили эрбетлик этмедди ахыры» дийди. ⁴²Онсоң

ол: «Иса, Шалыгыңа баран чагың мени ятлагын!» дийди. ⁴³Иса хем оңа: «Саңа догрусыны айдярын, сен шу гүн Мениң билен биле женнетде боларсын» дийди.

Исаның өлүми

(*Матта 27:45-56; Марк 15:33-41; Ёханна 19:28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵Вагт гүнортана голайланда, Гүнүнүң йүзи тутулды, өйлән сагат үченли тутуш юрды гараңкылык гаплап алды. Ыбадатхананың пердеси ортарасындан йыртылып, икә бөлүнди. ⁴⁶Иса гаты сес билен гыгырып: «Атам! Рухумы Сениң элиңе табышярың» дийди-де, жан берди. ⁴⁷Йүзбашы болан ваканы гөрүп, Худайы шөхратландырды. Ол: «Бу, хакыкатдан-да, догры адам экен!» дийди. ⁴⁸Бу затлара томаша этмек үчин үйшен әхли халк болан вакалары гөрүп, дөшлерини юмруклай-юмруклай ызларына гайтды. ⁴⁹Исаны танаян адамларың бары, шейле-де Желиледен Онун ызына дүшүп гайдан аяллар узагракда дуруп, бу вакалара сын эдйәрдилер.

Иса жайланып

(*Матта 27:57-61; Марк 15:42-47; Ёханна 19:38-42*)

⁵⁰Межлис агзаларындан Юсуп атлы бир адам барды. Ол оңат хем догручыл адамды. ⁵¹Өзи-де межлисиң карарына ве ишине разылык бермөнди. Юсуп Яхудыяның Ариматия шөхеринден болуп, Худайың Шалыгына гарашярды. ⁵²Ол Пилатың янына

^a **23:38** Кәбир голязмаларда *грекче, латынча ве еврейче* диен жүмле хем бар.

барып, Исаның жеседини диледи. ⁵³Онсоң Оны ашак дүшүрүп, кепене долап, гаяда оюлан ве хенизе ченли хич кимиң жайланмадык мазарында жайлады. ⁵⁴Бу иш Тайярлык гүнүниң ахырында болуп, Сабат гүнүниң башланмагына голайды. ⁵⁵Иса билен Желиледен гелен аяллар хем Юсубың ызына дүшүп гитдилер-де, мазары ве Онуң жесединиң нэхили жайлананыны гөрдүлөр. ⁵⁶Онсоң олар өйлерине гайдып, якымлы ыслы түтетгилер ве атырлар тайярладылар.

Эмма Худайың буйругы боюнча Сабат гүни олар дынч алдылар.

24-нжи бап

Иса дирелйәр

(*Матта 28:1-10; Марк 16:1-8;*

Ёханна 20:1-10)

¹Хепдәниң биринжи гүни ^a ир сәхер билен аяллар тайярлан якымлы ыслы түтетгилерини алып, мазара бардылар. ²Олар мазарың агзындакы дашың бир чете тогаланандыгыны гөрдүлөр. ³Мазарың ичине гиренлеринде болса, Реб Исаның жеседини тапмадылар. ⁴Муңа хайран болуп дуркалар, гаршыларында ловурдаян лыбасда ики саны адам бирденкә пейда болды. ⁵Аяллар горкуп, башларыны ере эгдилер. Яңкы адамлар олара: «Сиз нәме үчин дирини өлүлериң арасындан гөзлейәрсиниз?» ⁶Ол бу ерде ёк, Ол дирелди! Ол хениз сизиң билен билекә Желиледе өзүңизе айдан затларыны ядыңызса салың. ⁷Ол: „Ынсан Оглы гүнәли адамларың элине табшырылмалы, хача чүйленмели

ве үчүленжи гүн дирелмелидир“ дийипди» дийдилер. ⁸Онсоң Исаның бу сөзлери оларың ядына дүшди.

⁹Аяллар мазардан доланып гелип, буларың барыны Онбирлере ве бейлекилериң хеммесине хабар бердилер. ¹⁰Ресуллара бу хабары етиренлер мағдалалы Меръем, Ёванна, Якубың әжеси Меръем ве оларың янындакы бейлеки аялларды. ¹¹Эмма бу сөзлер ресуллара бош гөрүнди, олар аяллара ынанмадылар. ¹²Петрус болса еринден туруп, мазара тарап энди. Ол эглип, кепениң бош ятаныны гөрдди. Ол болан вака гең галып, ызына доланды.

Иса Эммауса баряндара гөрүңйәр (*Марк 16:12,13)*

¹³Шол гүн шәгиртлерден икиси Эммаус диен оба барярды. Бу оба Иерусалимден он чакрым ^b узаклыкда ерлешйәрди. ¹⁴Олар болуп гечен бу вакалар хакда өзара гүрлешйәрдилер. ¹⁵Шейлеликде, геплешип, пикир алшып баряркалар, Исаның Ози голая гелип, олар билен биле йөрәберди. ¹⁶Йөне Оны танамаз ялы, оларың гөзлери багланыпды. ¹⁷Иса олардан: «Ёл болсун! Нәме хакда гүррүн эдип баряңыз?» дийип сорады. Олар гайгылы ягдайда аяк чекдилер. ¹⁸Оларың Клеёп атлысы: «Иерусалимде болубам, шу гүнлер ол ерде болан вакалардан бихабар гелмишек диңе Сенмикән?» дийип сорады. ¹⁹Иса олардан: «Хайсы вакалар?» дийип сорады. Олар шейле жогап бердилер: «Насыралы Иса хакдакы вакалар. Ол Худайың ве әхли халкың назарында сөзде хем ишде гүйчли пыгамберди.

^a 24:1 *Хепдәниң биринжи гүни* – бу еврейлерин сененамасы боюнча екшенбе гүндүдир.

^b 24:13 *Он чакрым* – грекче *алтмыш стадиос*. Бу такм. 11 километре деңдир.

²⁰ Ёлбашчы руханылар билен баштутанларымыз Оны өлүм жезасына хөкүм этдирип, хача чүйлемек үчин хәкимин элине табшырдылар. ²¹ Биз болса Ысрайылы халас этжек Шолдур дийип умыт эдипдик. Онсоңам бу затларың боланына үч гүн болды. ²² Үстесине, аялларымызың кәбирем бизи хайрана гойды. Олар шу гүн ир билен мазара барып, ²³ Онуң жеседини тапмандырлар. Олар бизиң янымыза гелип, өзлерине перишделерин гөрнөндигини айтдылар. Перишделер Оңа дири дийәрмишлер. ²⁴ Онсоң бизиңкилерин кәбири мазара барып, ягдайың эдил аялларың айдышы ялыдыгыны гөрүпдирлер, эмма Исаны гөрмәндирлер».

²⁵ Иса олар: «Вах, сиз акмаklar! Пыгамберлерин айданларына гичынанялар! ²⁶ Месих бу гөргүлери гөрүп, Өз шөхратына гирмели дәлмиди?» дийди. ²⁷ Онсоң Ол Муса билен әхли пыгамберлерден башлап, хемме Мукаддес Язгыларда Өзи какда айдыланлары олара дүшүндирди. ²⁸ Олар барян обаларына голайланларында, Иса узаграк гидерли гөрүнди. ²⁹ Эмма олар Оны саклап: «Бизиң янымызда галай, басым агшам дүшер, гүн яшып баряр» дийдилер. Шейлеликде, Иса оларың янында галды. ³⁰ Иса олар билен сачак башында отырка, чөрек алып, шүкүр этди-де, бөлүп олара берди. ³¹ Шонда оларың гөзлери ачылып, Исаны танадылар, эмма Иса оларың гөзлеринден гайып болды. ³² Олар бири-бирлерине: «Ёлда бизиң билен геллешип гелйәркә, bize Мукаддес Язгылары дүшүндирйәркә, ичимизде йүрегимиз янмаярмыды дийсене?»

дийишдилер. ³³ Олар туруп, шол пурсадын өзүнде Иерусалиме доландылар. Ол ерде Онбирлери ве оларың янында биле үйшүп отуранлары тапдылар. ³⁴ Булар: «Догрудан-да, Реб Иса дирелипдир ве Симуна гөрнүпдир!» дийдилер. ³⁵ Онсоң ол икиси ёлда болан вакалары, Иса чөреги бөлөнде, Оны танандыкларыны гүррүң бердилер.

Иса шәгиртлере гөрүнйәр

(Матта 28:16-20; Марк 16:14-18;

Ёханна 20:19-23; Ресул 1:6-8)

³⁶ Олар хениз бу барада гүррүң берип дуркалар, Исаның Өзи оларың арасында дуруп: «Сизе салам болсун!» дийди. ³⁷ Олар рух гөрийәндирис өйдүп, тисгинип горка дүшдүлер. ³⁸ Иса олар: «Нәме үчин довла дүшйәрсиниз? Нәме себәпден гөвнүңизе бейле пикирлер гелйәр? ³⁹ Мениң эллериме, аякларыма середиң. Бу Мениң Өзүм! Маңа эллеринизи дегрип гөрүн. Рухуң эт билен сүңки болмаз, эмма гөршүңиз ялы, Мениңки бар» дийди. ⁴⁰ Муны айдып, эллерини, аякларыны олара гөркезди. ⁴¹ Олар шатлыкдан яна хенизем ыналып билмән, хайран галып дуркалар, Иса олар: «Бу ерде иймәге бир задыңыз бармы?» дийип сорады. ⁴² Оңа биширилен балыгың бир бөлегини ^a бердилер. ⁴³ Иса алып, оларың гөзлериниң алнында оны ййди. ⁴⁴ Иса олар: «Мен хениз яныңыздакам сизе айдан сөзлерим шулардыр: Мен какда Төвратда, пыгамберлерин язгыларында, Зебурда языланларың әхлиси бержай болмалыдыр» дийди. ⁴⁵ Онсоң Мукаддес Язгылар дүшүнмеклери үчин, оларың аңларыны ачды.

^a 24:42 Кәбир голязмаларда *ве бираз бал* диен сөзлер хем бар.

⁴⁶Иса олар: «Месих гөрги гөрер ве үчүленжи гүн өлүмден дирелер дийип языландыр. ⁴⁷Шейле хем тоба эдип, гүнэлериңиң багышланмагы барадакы Хош Хабары Иерусалимден башлап, әхли миллетлере Онуң адындан вагыз эдилмелидир. ⁴⁸Сиз бу затлара шаят боларсыңыз. ⁴⁹Мен хем Атамың вада эден Мукадес Рухуны сизе ёлларын. Эмма сиз гөкден инжек гудрат билен долдурылянчаңыз, Иерусалимде галын» дийди.

Иса гөге гөтерилйәр
(Марк 16:19,20; Ресул 1:9-11)

⁵⁰Иса олары шәхериң дашына чыкарып, Бейтания гетирди. Онсоң эллерини галдырып, олар пата берди. ⁵¹Пата берип дурка, олардан айрылып, гөге гөтерилди. ⁵²Олар хем Она сежде эдип, улы шатлык билен Иерусалиме доландылар. ⁵³Олар хемише ыбадатханада болуп, Худая алкыш окаярдылар. ^a

^a 24:53 Кәбир голязмаларда *Омын* диен сөз хем бар.